

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.

Pe un jum. . 14 "

Pe o lună . 2-40 "

Nrul de Duminică:

Pe un an . . 5 Cor.

Pentru România și

America . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-

mânia și străinătate pe

an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțămite publice și Lec de-
schis costă fiecare șir 20 fl.
Manuscripte nu să în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Leo Tolstoi †.

Pustnicul dela Iasna-Poiana, contele Leo Nicolaevici Tolstoi, a murit ieri dimineață, în vîrstă de 82 de ani, în sala de așteptare a unei gări, departe de palatul măreț al strămoșilor săi, departe de bogăția lumească a încăperilor împodobite.

Asemenea bardului norvegian Björnson, și contele Tolstoi a murit de două-ori. Cu cinci zile înainte, murise din grația unei telegramme premature, care-i anunța sfîrșitul; dar abia ieri dimineața i s'au închis pleoapele pe veci. Apostolul vieții simple, cucernice și patriarhale a voit să-și sfîrșiască zilele în liniștea sfîntă a unei mănăstiri, ferit de sgomotul lumii și de frământările omenescii, împotriva cărora și-a ridicat glasul cu atîta tărie.... A fugit de-ai săi la porțile mănăstirii ca, descoperit, să și reia pribegia înspre o țintă necunoscută și să moară în drum....

Cu zile înainte, lumea civilizată a fost surprinsă de o știre neînțeleasă și misterioasă: Tolstoi a dispărut din castelul părinților săi, a plecat în miez de noapte, în întunec, spre o țintă necunoscută, aproape fără însoțitori. Azi abia cunoaștem deslegarea tainii: simțind apropierea sfîrșitului a fost stăpînit de-o singură dorință — să treacă pragul lumii celeilalte în liniștea cucernică a singurătății monacale. Biserica ortodoxă îl excomunicase din sînul ei, dar »ereticul« nu încetase niciodată a fi un vrednic urmaș al celor dintâi apostoli, care

nu numai vestea frumusețile virtuților creștine, ci le înfăptuia în pilde strălucite. A fugit de lume ca să împace o realitate dureroasă împotriva căreia înzădar luptase. El, dușmanul proprietății individuale, era mare moșier; el, care spunea că bogăția nu poate aduce nimic bun vedea cum zi de zi i-se sporesc milioanele; el, care vestea celibatul era tată a 9 copii și bunic alor 15 nepoți.... Și voia, ca măcar sfîrșitul să-i fie în armonie cu învățăturile: o moarte simplă, departe de fastul lumii și luxul orbitor al bogăției.

Tolstoi a murit creștin adevărat, deși sfîntul sinod l-a anatemizat și i-a închis toate porțile de întoarcere. Tolstoi a fost un creștin ideal, care niciodată n'a propovăduit decât adevărul. În nenumăratele lui scrieri nu se găsește un singur cuvânt scris împotriva învățăturilor marelui revoluționar al lumii religioase. El a fost învățacelul lui cel mai credincios, care a urmărit idealul de-a reînființa pe pămînt împărăția lui Dumnezeu și a înlocui instituțiile egoiste și inspirate de ură cu o viață frățească și călăuzită de dragoste. Și mijloacele pentru ajungerea acestei ținte le-a căutat și găsit în evanghelie. Insuș Tolstoi spune despre sine și munca sa: »Trăiesc ca să împlinesc voința celui care m'a chemat la viață. Iar voința Lui e să-mi desăvîrșesc sufletul pînă la cel mai înalt grad al dragostei și să înlesnesc astfel unitatea dintre oameni și toate ființele din lume«.

Supunerea aceasta desăvîrșită voinței lui Dumnezeu, uitarea și părăsirea formelor

externe goale i-s'au părut ținta și datorია fiecărui om.

Și pentru ideea aceasta umanitară a muncit cu toată puterea convingerii și a minții sale uriașe. În scrierile sale numeroase, traduse în toate limbile lumii, a combătut deșertăciunea vieții. A cunoscut slăbiciunile omenescii, a cunoscut grozăviile războaielor; a cunoscut taina formelor goale, nimiciniia a tot ce numim noi »mare«; a cunoscut minciuna civilizației convenționale — și a luptat împotriva lor în toate scrierile sale. În monumentalul »Război și Pace« se manifestă mai vădit disprețul lui pentru mărimile lumescii, create și ridicate pe cele mai înalte trepti de strălucire, de împrejurări norocoase și merite nejustificate. El măsoară lumea și oamenii cu măsura evangheliei: *Binele și Răul*. Plin de amărăciune se întoarce împotriva »marilor« cari jertfesc pe câmpiile de bătălie mii și sute de mii de vieți în războaie crâncene și fără scop. Pentru el nu este nimeni mare, dacă nu e călăuzit de »curățenie de suflet, bunătate și adevăr«.

»Oare într'adevăr e prea strîmt locul pentru oameni pe acest pămînt frumos, sub nesfîrșita boltă cerească înstelată? Și în natura plină de vrajă oare poate încolți în sufletul omului gândul răului și al urei și dorul de-a strivi semenii săi?« zice îndurerat, văzînd ororile războiului și începe să vestiască antimilitarismul, dezarmarea generală, înfrățirea universală...

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Luni seara.

Aegri somnia.

Bătrînul profet se ridică din așternut, speriat dibuind prin întuneric pînă să aprindă lampa.

Tremura în tot trupul și abia reuși să aprindă, după multe sforțări mucul de lumînare.

Visuri urite îl urmăreau de vreme îndelungată, figuri desprinse din paginile scrise de el — figuri așa de vii și de cunoscute, încît le simțea respirarea și deslușia pasul lor pe parchetul camerei.

Țăranul Nichita din »Stăpîn și slugă« îi apărui cel dintâi, cu căciula în mână, purtînd urmele groaznicelor clipe trăite sub mormanul zăpezii. »Am venit, Leo Nicolaevici, — îi spunea el — să te întreb ce mai e cu mine. Iată, în noaptea, când am adormit sub povara zăpezii, cu care viscolul ne troanea, am simțit dela o vreme că mă ușurez, că moartea se apropie.

Nichita scoase o carte soită de sub cojoc și, spre marea umire a bătrînului scriitor, începu să citească:

Viața lui Nichita nu fusese o sărbătoare, ci dimpotrivă o muncă nesfîrșită, de care începuse a se osteni... îi era așa de frig, apar'că ar fi fost în cămașă, avu o simțire de spaimă! »Tu tată din cer« rosti el, și conștiința că nu e singur, că cineva îl aude și nu-l lasă, îl liniști.

Mujicul se opri de citit, îl privi cu ochi mari și muștrători:

— Vezi, tu le-ai scris astea, Leo Nicolaevici, și eu n'am murit, ci am rămas să curățesc și pentru mai departe ciuboatele stăpînului meu, să-i adăp vitele, să slujesc la alții... În altă viață o să fie mai bine, Leo Nicolaevici, ești bătrîn și tu, ia-mă cu tine, să mergem împreună...

Bătrînul se înduioșă pe o clipă. Înțelegea că Nichita crește în proporții uriașe, că se desface în mii și milioane de Nichiți, cari simbolizau mojiimea de pe întinsul țării al Țarului.

Se ridică din așternut, se încinse și îi zise cu hotărîre:

— Vino cu mine.

— Îi întinse mîna, dar vedenia dispăru fără veste.

Se întinse pe pernele moi, fără să sufle în lumînare.

— Simți cum o mână rece îi mîngăie fruntea. Se sprijini pe coate și privi la femeia, ce i se părea cunoscută.

— Sînt Maslova... femeia pierdută, a cărei viață ai descris-o. Prințul Necludow, care m'a împins pe drumul păcatului și-a ispășit greșala, cerîndu-mă de nevastă, și urmîndu-mă în Siberia Tu vei avea pe suflet multe Maslove, cari s'au pierdut din cauza ta, ridică-te și tu, și-ți ispășește greșelile. Doar tu ai scris așa de frumos: »Învierea«.

Bătrînul sare din așternut să cuprindă genunchii acestei femei, ca să se încredințeze că nu e o arătare numai... și chipu i-se strecoară printre degete; îi alunecă ca o negură diafană...

Stă întins pe podele, gîfîind sub povara amintirilor, simțind cum viața îl părăsește încetul cu încetul... Ca prin vis i-se părea că aude gîfîitul unei locomotive, vede ochii de bălaur ai monstrului și o femeie frumoasă, o femeie pe care o iubise pe vremea când era ofițer în Caucaz — Ana Carenina — se aruncă înaintea trenului. Încercă să țipe, dar rămase încrîncat, când recunoscu mura pocită a mujicului, ce rînjea, uitîndu-se la femeia cea frumoasă, prăvălîta înaintea monstrului, ce avea s'o sfîrșime în bucăți.

Pufuiturile s'auziau tot mai desușite și el închise ochii, la gândul că monstrul re să-l strivească și pe el, curmîndu-i acest vis de oroare. Închise ochii.

Acum se simțea din ce în ce mai ușor; nu mai avea viață în el — o liniște binefăcătoare îl împrejmuia; o liniște cum nu mai cunoscu în viață...

Zadarnic încercau să-l mai trezească din letargie »tătea și atătea figuri cunoscute: Prințul Andrei, Petru, Levin, smintitul din »Sonata Kreutzer« și Insuș Napoleon...

El dormia acum, liniștit și greu, cu convingerea, că n'are să se mai trezească nici od tî din acest somn atît de binefăcător. Nici umbra lui Shakespeare nu îl mai jignia acum, deși îi striga în urechi cu ironie:

— A muri, a dormi, poate a visa! Auzi, bătrînule; poate a visa! Să nu-ți închipui, că te vei odihni, de veci. Ne mai întîlnim noi!

A stat, așa în neștire, vreme îndelungată, necutezînd să respire măcar, ca să nu mai trezească vre-o vedenie, de cari se înfricase. Zăcea

Tolstoi n'a fost întotdeauna marele apostol cum l-au cunoscut deceniile din urmă. Educația îl predestinase pentru altă carieră, cea a plăcerilor și desfătărilor ușoare pe cari le poți cumpăra cu banii. Și Tolstoi a gustat din toate plăcerile acestea cu belșug, ca deodată, scârbit de minciuna vieții convenționale din jurul lui, să părăsiască viața strălucită de ofițer și să caute singurătatea, pentru a descoperi rostul vieții. La vîrsta de 50 de ani, bogat, avînd o femeie care îl iubește, copiii cari se jăcau pe genunchii lui, răsfățat de critici pentru scrierile lui — se gîndește la sinucidere... Și-atunci, în sihăstria dela Iasna-Poiana, face cunoștința țaranului rusesc care în trudă și lipsuri nesfîrșite tinjește o viață întreagă și nu se răsvrătește împotriva sorții care i-a hărăzit numai necazuri și griji. Ochii i-se deschid și înțelege rostul vieții: adevărul, iubirea, dreptatea! Și începe să lupte pentru noua împărăție a dreptății evanghelice, vestind întoarcerea la stările primitive și patriarhale.

»Ceea ce oamenii culturii numesc progres e folositor numai pentru ei și se împotrivesc interesului maselor mari« zice și predică numai cultura inimii. »Patriotismul e un sentiment nefiresc, irațional și stricacios« zice și începe a învăța oamenii să înțeleagă că ei nu sînt copiii unei singure patrii, a unui singur guvern, ci ai lui Dumnezeu.

E aproape o anarhie religioasă și politică nouă învățatură vestită de Tolstoi: nimicirea totală a statului și a societății moderne și întoarcerea la stările primitive, ale societății la proprietatea comună și oblađuirea patriarhală. Statul? Statul nu se gîndește decât la sine. E susținut de indivizi și nu vrea să-i cunoască. Statul nu se gîndește decât la interesele sale proprii și ale celor suspuși. Ce-i pasă statului cum circulă banul, numai să circule. Ce-i pasă cine e bogat și cine e sărac, dacă întotdeauna rămâne aceeași cantitate de contribuabili bogați?

cu ochii închiși, în așteptarea morții, a binefăcătoarei morți, cu care se împrietenise de acum.

Și cum sta cu ochii închiși, s'a auzit deodată un pârâit slab. Tavanul a dispărut deodată și bătrînul își deschise ochii. Nu-i mai era frică; simția că a sosit clipa solemnă a trecerii din lume. Stelele se vedeau deslușit prin spărtura tavanului, clipind din genele lor argintate. S'a făcut deodată lumină... și un om cu înfățișarea blîndă, cu un nimb de raze împrejurul pletelor lui blonde, se scobora încet-încet din slavă, pe o rază de lună.

Purta o haină albă, încins cu o frînghie — și era desculț.

— Pace ție, Leo Nicolaevici!

Bătrînul s'a ridicat în genunchi, a dat să sărute picioarele însîngerate ale omului.

— Mă cunoști?

— Tu ești Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

Bărbatul în haine albe s'a ridicat în clipa aceea, pe raze de lună, în slavă, spunându-i:

— Eu sînt calea, adevărul și viața.

Și bătrînul a sărutat țărîna atinsă de picioarele sfînte, și lacrimi mari picurau în pulbere, în vreme ce el spunea cu convingere:

— Tu ești adevărul!

Se pomeni între perne, plin de sudoare. Sări

Propagandei lui Tolstoi este a i-se atribui în parte mișcarea revoluționară din anii din urmă, deși a fost un dușman tot atât de neîmpăcat al revoluțiilor și răscoalilor sîngeroase ca al militarismului. Pentru ajungerea idealului visat, el admitea o singură armă: împotrivirea negativă, nesupunerea, neascultarea. Și mii și sute de mii peregrinau la patriarhul dela Iasna-Poiana, ca să-i asculte învățăturile și să le vestească mai departe. Și mii nenumărate refuzau să ia arma în mînă, să se facă soldați, preferînd să sufere osînda cea mai grea, decât să păcătuiască împotriva poruncii »Să nu ucizi«. Învățăceii lui erau prigoniți, scrierile lui erau sechestrare și oprite, dar el era liber și în Rusia autocratică. Chiar și samavolnicia rusească a fost cucerită de cinste pentru munca unui om care a adus numelui rusesc atîta mîrire și strălucire.

»Altul poate va avea norocul să desăvîrșiască opera începută de mine!« a zis bătrînul patriarh cu barba albă, pe patul de moarte instalat, în pripă, în sala de așteptare a gării din Astapovo. Și »Milioanele de oameni...« i-au fost ultimele cuvinte cari au vestit lumii dragostea lui pentru omenime, pentru masele mari, pentru cei mici și oropsiți, pentru mucenicii necunoscuți.

Și e ciudat și, în același timp, par'că atât de firesc că a murit într'o gară, în una dintre stațiunile unei întreprinderi de comunicație, unde călători se coboară și se urcă... Par'că în conglăsuire cu învățăturile sale, prin moartea aceasta ar fi voit să spună că și viața întreagă e o călătorie pe care nu trebuie să o facem încărcăți cu tot felul de nimicuri de prisos... Ajunge curățenia de suflet care potolește patimile și bunătatea care nivelează marile nedreptăți...

din așternut, se îmbracă în pripă; porunci slugii să inhame caii.

— Încătrău mergem, întrebă sluga?

Bătrînul nu răspunse, ci arătă numai cu mîna înainte:

— Mână!

El pleca pe urma razei de lună, cum magii dela răsărit s'au luat pe urmele stelei minunate, care i-a călăuzit la ieslea, unde era pruncul...

Jurnalele scurmă cu multă lipsă de pietate clipele din urmă ale unui om mare. Desvălesc certuri familiare, interese bănești, cari au provocat aceste certuri; editori lacomi și reporteri cur oși turbură clipele din urmă ale acestui om genial, care s'a refugiat într'un clăstru, ca să-și petreacă acolo clipele din urmă, în căutarea celei mai mari comori, pentru care a ridicat piramida măreață a operelor sale: *liniștea sufletească*.

Lăsați-l în pace pe acest bătrîn ostenit, să se împace cu Dumnezeu, căci el nu mai trăiește în lumea noastră, de care a avut destul prilej să se scârbească în zbuciumata lui viață de optzeci și doi de ani!

Contele Khuen despre reforma electorală. În firul discuției ce a avut loc ieri în comisiunea financiară, asupra proiectului de indemnizare, primul ministru, contele Khuen, la insistența unui deputat opoziționist, a atins în răspunsul său și chestiunea de cea mai cardinală importanță a politicii, chestiunea reformei electorale și a făcut următoarele declarații:

— Legiuirea dreptului electoral e o chestiune atât de importantă, încît nu trebuie expusă presiunii altor chestiuni și tocmai pentru aceea ea nu poate fi abordată decât într'un timp, cînd va fi cu putință deliberarea ei în sineși.

Cu alte cuvinte, reforma electorală a fost părăsită de actualul guvern în mod nu se poate mai rușinos, deși ea a fost tocmai șira programului său. Căci nu va sosi nicio dată timpul, cînd rezolvirea ei să nu fie influențată de interesele claselor feudale și de cele ale grandomaniei panmaghiare.

Și noi ne-am mai putut îndoi o clipă, că guvernul contelui Khuen n'ar fi determinat în intențiile sale de criteriile guvernelor din trecut: perfidia, duplicitatea și minciuna! Să sperăm însă că impetuozitatea necesităților istorice care reclamă aceasta reformă democratică, nu va respecta declarațiile contelui Khuen.

Sfârșitul sesiunii delegaționale. Duminecă a avut loc la Viena cea din urmă ședință a delegațiunii ungare, în prezența celor trei miniștri comuni și a miniștrilor ungari contele Khuen și Ladislau Lukács. S'a dat citire adresei delegațiunii austriace și raportorul comisiei de revizuire a constatat că hotărîrile aduse de cele două delegațiuni sînt convergente. Baroaul de Burian ministru finanțelor comune a adus delegațiilor, în numele monarhului, laude pentru activitatea desfășurată.

După cum anunță comunicatul oficial ce s'a dat despre consiliul de miniștri comun de Duminecă, *delegațiunile vor fi convocate din nou și încă probabil către sfârșitul anului curent.* Noua sesiune delegațională va dura probabil pînă în Februarie 1911. Membrii viitoarelor delegațiuni vor fi tot aceiași, căci în baza transacțiunii ungare, delegații unguri se aleg pentru durata sesiunii parlamentare.

Ziarele vieneze sînt informate, că în programul de muncă al viitoarelor delegațiuni, e cuprinsă construirea celor trei Dreadnoughte, precum și excedentul de 10 pînă în 12 milioane al bugetelor armatei și marinei. Noua lege militară va fi prezentată camerilor numai în 1911 și nu se va pune în aplicare decât în 1912. Contingentul de recruți actual va rămîne neschimbat și în 1911. Construirea celor trei Dreadnoughte va costa 180 de milioane și suma aceasta va fi îmbrățită pe trei ani. Cea dintîi rentă a cheltulielilor de construcție, dimpreună cu excedentul anual al cheltulielilor armatei, se va cifra în anul 1911 la 50 milioane de coroane.

Consiliu de miniștri comun. Duminecă a avut loc, în ministerul de externe din Viena, un consiliu de miniștri comun, la care au participat din partea guvernului ungar primul ministru Khuen-Hédervizy și Ladislau Lukács, iar din partea guvernului austriac primul ministru Biekerth și ministru de finanțe Bilinski!

Atelier artistic pentru fotografii
E. DAJKOVITS,

ORADEA-MARE
palatul SAS.

Favor extraordinar începînd cu azi.
6 buc. fotografii matte format cabinet 12 Cor.
6 buc. fotografii matte format vizit . . . 6 Cor.
Fotografii executate splendid pe pînză tot atât.
Pentru fotografiile de nuntă, cadrul gratuit.

Consiliul a discutat budgetul comun pe 1911 și a hotărât să ceară un provizoriu. În acest scop delegațiunile vor fi convocate în curând, iarăși, probabil în răstimpul dela Crăciunul până la Anul nou catolic.

Moartea lui Gheorghe Panu.

Din București ne vine trista veste a morții lui Gheorghe Panu, distins scriitor și bărbat politic, gazetarul poate cel mai de seamă azi în presa românească și oratorul spiritual și original care a fost o podoabă a tribunei românești.

Moartea sa lasă profunde emoții în lumea politică, îndeosebi în cercurile familiei național-liberale a cărei membru era, și regrete unanime în lumea intelectuală și în cercul larg de cititori ai revistei »Săptămâna«, redactată exclusiv de dânsul, în care se rostia asupra oricărei chestii la ordinea zilei, cu o competență de mulțori discutată, dar cu o vervă și spirit totdeauna neîntrecute.

Inzestrat cu o putere de muncă extraordinară, Gheorghe Panu, a înfățișat la noi desigur tipul cel mai desăvârșit al gazetarului, nu numai prin calitățile ci și prin defectele sale. Un atât de vast spirit enciclopedic, cum a fost el, era cu neputință să nu aibe și greșeli multe, dar o minte ageră ca a sa era și atunci spre folosul discuțiunii, prin chiar puterea negativă a argumentației sale scânteietoare. Astfel nu era totdeauna norocos în aprecierile sale asupra luptelor noastre, pe care fie că nu și-a dat silința să le cunoască în toată complexitatea amănuntelor, pentru care spiritul său era refractar, fie că s'a încăpăținat de ale judeca și tracta de dragul originalității, dintr'un punct de vedere al său, care însă se deosebia de cel adevărat, care era al tuturor.

Bărbat cu idei înaintate, Panu, a fost șeful grupării radicale, care a însemnat o epocă în istoria politică a României contemporane.

Vrednică de deosebită mențiune este și activitatea sa literară, care cade îndeosebi pe vremea petrecută la »Junimea«, din care ne-a lăsat două frumoase volume de »Amintiri«.

Gheorghe Panu s'a născut în anul 1848 la Galați.

El și-a făcut studiile la Iași, unde a și fost numit profesor, la gimnaziul Alexandru-cel-Bun, de istoria și limba română.

În 1875 a fost trimis la Paris, ca bursier, unde a urmat cursurile des Hautes Études, împreună cu C. Conta, Lambrior, etc.

Intorcându-se în țară, Panu și-a reluat catedra de istorie la gimnaziul Alexandru-cel-Bun.

În curând, găsimu-se într'un cerc prea strămt, a părăsit catedra și a intrat în magistratură, fiind numit prim-procuror la Iași. Când Costache Rosetti a venit, la 1881 ministru de Interne, l-a luat pe Gheorghe Panu pe lângă el, ca șef de cabinet.

În 1884, când s'a făcut revizuirea art. 24 din Constituție cu privire la libertatea presei, Panu era deputat al colegiului II. Iași.

El și-a dat demisia din Cameră și a scos ziarul »Lupta«, care a făcut epocă. »Lupta« a apărut la început numai de trei ori pe săptămână pentru că la 1886 s'a ajuns zărilor, având biroul în București. Panu a mai avut, ca orice om, și unele momente de rătăcire în lunga și laborioasă sa viață. Așa, într-o vreme a atacat cu furie pe M. S. Regele.

În urma unui articol intitulat »Omul Primei-dios« a fost condamnat la doi ani închisoare.

Nu și-a făcut însă osânda, căci a plecat la Paris.

Când s'a reintors în țară a fost ales din nou deputat, de astă dată al colegiului II de Cameră, și apoi, la colegiului II de Senat în toate legislațiile până la 1895, ca reprezentant al grupului radical.

În Martie 1898 a fost ales senator al Galaților.

În 1895 a scos ziarul »Ziua«, care a apărut până la 1896.

În ultimul timp Panu scolea »Săptămâna«, revistă scrisă numai de el și care era foarte mult apreciată în lumea politică și literară.

El a publicat »Portrete și flori parlamentare«, »Chestia impozitelor«, »Studii asupra sufragiului universal«, »Chestia agrară«, »Chestia curentă«, »Amintiri dela Junimea«, »O mistificare istorică«, etc.

Panu a fost unul din cel mai de seamă ziaristi ai noștri și unul din cel mai neobosiți scriitori.

Sindicatul ziaristilor români dela noi a adresat azi familiei următoarea telegramă de condoleanțe.

Familia Panu

București.

Deplângem împreună cu dvoastră moartea celui ce a fost o podoabă a presei române și vă rugăm să binevoiți a primi expresiunea profundelor noastre condoleanțe.

Sindicatul ziaristilor români
din Transilvania.

Ședințele Camerii.

Discursul d-lui Dr. Ștefan C. Pop. — Chestiunea croată. — Adoptarea codului civil.

În ședința de Sâmbătă, în firul discuției generale asupra reformei codului civil, după cum am amintit, a luat cuvântul și deputatul român, dl Dr. Ștefan C. Pop, rostind un energic rechizitoriu la adresa guvernului și în special la adresa alcătuitoarelor reformei.

Punctul de vedere românesc a fost susținut de dl Pop și d-sa a criticat proiectul cerând eliminarea paragrafilor ce concretizează tendințele de cucerire ale panmaghiarismului, în jurisdicțiune. Deputatul român a fost ascultat cu sentimente împărțite, cu multă atențiune însă, de toate partidele ungurești. Dăm acest discurs în părțile lui esențiale:

Dr. Ștefan C. Pop: Declară îndată dela început că respinge proiectul, deoarece în multe din dispozițiile sale e în contradicție cu legile cardinale ce garantează drepturile a 12 milioane de cetățeni nemaghiari, e în contradicție cu drepturile garantate naționalităților în legile fundamentale ale constituției. Așa paragraful 134 dispune că acțiunile trebuie făcute în limba ungurească, iar paragraful 137, că numai petițiile în ungurește pot fi admise la judecătoria. Paragraful 229 ignorează sărbătorile care nu sânt indicate în calendarul gregorian și însuși interpretarea în jurisdicțiune, cu toate că legile care recunosc și asigură întrebuintărea oficială a limbilor naționalităților, nu sânt încă abrogate. Ungurii fac eclat în fața străinătății cu aceste legi »liberale«, în realitate însă nu le respectă și ignorează cele mai elementare drepturi ale noastre. Dacă s'ar întoarce din mormânt Drak Ferencz ar exclama, că moștenirea lui e călcată de păgân.

Dr. A. Vajda-Voevod — intrerupe.

Sümeği: Mai cutează să vorbească acest trădător de patrie: (Sgomot)

Președintele: Cer liniște.

Sümeği: (adresându-se d-lui Vajda): Dta mai îndrăznești să vorbești! Fie-ți rușine!

Președintele: Rog pe dl deputat Sümeği să se abție...

Ștefan C. Pop: Nenorocirea e că prea sânt mulți aici patrioții și prea sânt mulți salvatorii patriei.

Polemizează cu raportorul, care a afirmat că proiectul va restabili unitatea de drept nu numai în Flume, ci și în Ardeal. Legea uniunii nu se respectă. Reforma nu-l face pătași pe cetățenii nemaghiari de avantajile ce cuprinde, deoarece judecătorii trebuie să alle dela tâlmaci păsurile impricinărilor și nu și pot forma o părere reînluințată, ce privește cauza în litigiu? Prin dispoziția aceasta a legii se abrogă în mod sumar 8 până în 10 din paragrafilor legii de naționalități. Legea de naționalități era însă menită tocmai să apere drepturile firești ale naționalităților. (Neli-nișt). Dreptul limbii e dreptul cel mai elementar al unui popor și nu este popor atât de inconștient, care să renunțe la acest drept sfânt al său. Marii bărbați din 1868 crezutu au oare că prin introducerea procedurii orale nemijloctele se vor distruge chiar elementele cele mai firești ale procedurii nemijloctele: Înțelegerea limbii și tratarea directă cu partidele? Dacă veți ceti părțile unui Drák, în chestiune, vă veți convinge că ceea ce încercați acum e de-a dreptul un atentat. Drák n'a spus niciodată că limbile română, slovacă și germană n'au loc, în cadrele statului, ca limbi oficiale, a spus însă numai atâtă, că limba maghiară e limba oficială a statului, iar ce privește celelalte limbi, s'au luat dispozițiuni pentru a fi adoptate la o întrebuintărea oficială. Cere ca sumarele judecătorilor de prima instanță să poată fi făcute și în limbile naționalităților și declară că desbaterile în fața acestor judecătoria să se facă asisterea în limba poporațiunii. Fiecare popor are dreptul de ași căuta adevărul în limba sa.

Arată că intențiunea legii e să abroge legea de naționalități. Legea aceasta însă în mod apodictic cazurile, în cari se admite desbateră în limba poporațiunii în majoritate și e cu considerație pentru drepturile firești ale limbii. Citește mai multe alineate din legea de naționalități și compară du-le cu dispozițiile reformei, scoate în relief tendinșiositatea ei. Reforma voiește să ne caseze și pușinele drepturi ce ni s'au garantat în constituție. — Vorbește despre felul cum se fac numirile judecătorilor. În ținuturi naționaliste sânt numiți oameni străini de limba și sentimentele poporului. Judecătorii români sânt transferați la rîndul lor în ținuturi ungurești. — Critică instituțiunea tâlmacilor, care va cauza în viitor tot mai multe rele. Cere respectarea sărbătorilor bisericilor române.

Drák a făcut Românilor promisiunea că drepturile lor vor fi respectate de-a pururi. Ministrul de justiție ignorează acum făgăduința solemnă a lui Drák. Vom cere însă fără încetare punerea în aplicare a legii de naționalități și nu vom lăsa să treacă în conștiința poporului legile nedrepte. Înainte de-a sfârși, cere introducerea vacanțelor de vară la judecătoria și ilustrează cu exemplu din alte state avantajile acestor vacanțe.

Chestiunea croată. Tot în ședința de Sâmbătă, primul-ministru, contele Kuen-Héderváry, a dat un răspuns remarcabil în chestiunea croată, la interpelarea deputatului Barla Öön. A spus că legea serviciului dela căile ferate trebuie revizuită. Dacă legile transacțiunii cu Croația sânt defectuoase, nu e el devină. Speră că vor înceta cauzele veșnicelor crize din Croația și că relațiile croate cu Ungaria se vor consolida. Ce privește vizita banului Tomasics la ministrul de externe, contele Achrenthal, a spus că între cel doi bărbați de stat există de multă vreme o prietenie intimă și că vizita n'a avut un caracter oficial, neaducându-se nici o atingere legilor constituției ungare.

Ședința de Luni. S'a adoptat proiectul reformei codului civil, în general. Ministrului Székely a răspuns oratorilor susținând proiectul. Nici un incident deosebit n'a tulburat mersul monoton al discuției. Dintre celelalte discursuri ce s'au rostit în ședința aceasta, s'a remarcat numai cel al fostului ministru Pósz, care e raportorul proiectului și autorul lui original.

Dela Universitatea din București.

Deschiderea cursului de filologie romanică. — Raportul dintre filologie și istoria literaturii. — Ce se cere unui istoric literar? — O nouă îndrumare.

București, 19 Noevre.

Astăzi seară dl Ovid Densușianu și-a ținut lecția de deschidere a cursului de filologie romanică din anul acesta. Atât prin ideile nouă, cât și prin felul cum au fost exprimate aceste idei, prin ironia și sarcasmul tăietor, cu care au fost exprimate, această lecție iese din cadrul obișnuitelor lecțiuni de deschidere, de multeori seci și fără de nici un avânt.

În cursurile din anii trecuți — zice dl Densușianu — am tratat în amănunte diferite literaturi romanică, ca cea provansă, spaniolă și retoromană. Am făcut-o aceasta nu atât în vederea unor scopuri pur filologice, ci mai ales pentru a arăta până unde se extinde domeniul acestei vaste științe, care cuprinde în sine și istoria literaturii.

Vol căuta acum să arăt cum trebuie interpretată filologia ca și istoria literaturii și cari sânt fenomenele literare și filologice cari ne fac să nu despărțim aceste două ramuri ale activității sufletului omenesc.

Urmărind ori și ce epocă literară, vom vedea că materia literară stă totdeauna în legătură strinsă cu fondul sufleteș al scriitorului. Tot astfel și fenomenele filologice stau în legătură cu anumite stări sufletești.

Astăzi filologia nu mai trebuie înțeleasă cum o înțelegeau cei vechi, ca o cercetare de etimologii și fenomene fonetice, ci filologul trebuie să caute și motivele sufletești, cari au determinat acele fenomene și transformări. În același timp trebuie să studieze și cauzele sociale, cari au cauzat acele stări sufletești.

Mai este însă un punct, asupra căruia insist și acesta formează subiectul lecțiunii de azi.

De obicei istoricul literar se ocupă numai cu faptele literare din trecut. Nici un istoric literar nu ajunge mai departe de prima jumătate a secolului al 19-lea. Despre curentele actuale, cari domnesc în literatură, despre importanța acestor curente nici unul nu vorbește. Am căutat să rup cu acest obicei atât anii trecuți, cât și acum. Căci importanța curentelor și-a scoaterii literare actuale este cu mult mai mare decât a celor din trecut.

Când anii trecuți am ținut la Universitate cursul despre simbolism, mulți dintre colegii mei m'au atacat pe motiv că prognozele mele m'au parvertit sufletele tineretului. Nu se putea răspunde acestor atacuri. Vedeam bine că este o necesitate a rupe cu obiceiurile din trecut cari au tiranizat și mai tiranizează și acum mințile atât la noi, cât și în alte țări.

Învățământul universitar suferă de prea mare păstrare a spiritului strămoșesc, de acel păcat, care a făcut pe unii să creadă că idealul omenesc de viață e în trecut, după cum se credea odată că raiul există în trecut și nu se va mai întoarce. Această concepție a domniat și în manifestările intelectuale.

Învățământul nostru universitar este o derivare a spiritului de care au fost conduși aceia cari au întemeiat primele universități. Ei vedeau idealul exclusiv în anticitate. Aceasta a fost cauza unilateralității învățământului universitar și de perpetuarea aceluși spirit suferim și acum. Ca să vedem că trebuie să ne emancipăm de acest spirit, e dăru să întrebăm pe ori și ce profesor de istoria literaturii: Recunoaște că un anumit curent are o valoare și o importanță? Să fim siguri că se va feri să dea un răspuns categoric. De și

gur el nu va putea spune că activitatea literară actuală nu merită nici o importanță.

Orice ar zice, un fapt rămâne însă: că producția literară actuală, ca rezultatul oricărui evoluții este suverană celui din trecut. Din cauza rutinei însă istoricii literari nici nu se interesează de mișcările literare actuale. Și, dacă s'ar întreba de ce o fac: aceasta, ar trebui să recunoască singuri cât sânt de înapoiți. Căci dacă e vorba de a forma gustul literar al tineretului, se poate dovedi că în primul rând producțiile literare ale timpului de față sânt chemate să desvolte acest gust.

Idela că trecutul este chemat să formeze gustul literar al tineretului este cu totul învechită. Celace ne interesează în primul rând este lumea în care trăim noi. Sufletele cu cari venim în contact direct le putem înțelege mai ușor. Tocmai de aceea trebuie să ne adresăm a tualității când e vorba de formarea gustului literar. Mai mult trebuie să ne intereseze un poet de azi, decât unul din trecut. Pentru că acesta trăiește alături cu noi, are aceleași preocupări și doruri. Numai sufletele scriitorilor contemporani le putem înțelege bine. Și tocmai de a-ela trebuie să ne adresăm lor, când este vorba de formarea gustului literar.

Ar fi deci de dorit ca mai întâi să se cunoască producția literară din prezent și apoi să trecem la cea ce a fost. Astăzi se procedează însă tocmai invers.

Mai este și altă împrejurare, care arată că un istoric literar, dacă ar fi cunoscător al metodei, fără să vrea ar atinge actualitatea.

Să punem cazul că un istoric literar s'ar ocupa cu naturalismul, c'ar vorbi despre Flaubert și Zola și de toți marii reprezentanți ai acestei școli. Va trebui să se ocupe cu geneza acestui curent, va arăta epoca de înflorire și de decădere a lui. Și vorbind de decăderea naturalismului, va trebui să vorbească despre o nouă școală, despre simbolism. Tocmai spre a explica decăderea naturalismului, va trebui să se ocupe cu școala actuală a simbolismului.

Acestea sunt câte va împrejurări, cari arată că istoricii literari trebuie să dea mai multă importanță actualității.

Se va obiecta că nu este ușor pentru cineva să înțelească valorile de azi, că numai timpul este în stare să le clasifice. La adăpostul acestei scuze istoricii literari așteaptă ca scriitorul să fie mai întâi dus la cimitir și apoi să l studieze. A-asta e de altfel mai mult un fel de scuză a lenoviei intelectuale, de care numiții istorici suferă.

Căci există un mijloc de a cunoaște valoarea scriitorului actual. În timpul romantismului n'au fost cunoscuți, n'a fost apreciată valoarea literară și artistică a lui Victor Hugo și Musset? Obiecția că nu poți fixa valoarea unui scriitor până când trăiești alături cu el, e falsă.

Dar ce folosește cultura — dumitale profesor universitar — dacă nu îți poți da seama de valoarea unui scriitor al timpului în care trăiești. Să nu se uite că nu timpul e dator să judece, ci omul însuși. Dacă ar fi vorba să îți fixezi pe scriitori în categorii ar fi foarte greu. Căci rangul scriitorilor variază după fluctuațiile gustului publicului. Istoricul literar este însă dator să știe că d un scriitor s'a impus și se impune publicului.

Introducându-se acest nou metod de a se studia literatura, s'ar evita un mare păcat: Lăștatea intelectuală. Căci ceea ce împiedică pe istoricul literar să se pronunțe asupra curentelor actuale în literatură este tocmai această lăștate. Dând importanța cerută actualității, se va înlătura acest păcat. În schimb s'ar aștepta simțul responsabilității, simțul care-ți dictează o atitudine reală.

Pe de altă parte prin cuvântul autorizat al profesorului s'ar grăbi procesul de discomponere al diferitelor curente. Imposibilitățile literare ar putea fi controlate, complicitatea în jurul minciunii ar dispărea, recunoscându-se adevărul.

Oratorul amintește zgomotul ce a făcut în Franța declarațiile lui F. Guet cu privire la simbolism.

Complicitatea la minciună trebuie lecuită. Care e remediul? O țară prof sor de literatură să dovedească mai întâi că e capabil să apere și să mișcare literară actuală. Cunoașterea celor din trecut nu este o garanție că poți să li cunoști și pe cei de azi. Aceasta ar trebui să li se spună chiar și profesorilor de istoria literaturii clasice. Căci cum vei înțelege pe Omer, când nu înțelegi un scriitor din zilele tale?

Rolul universității este să formeze gustul artistic și literar. Aceasta o va face cu succes numai formând dela a tualitate. Dacă trecutul nu trebuie desprețuit, cu atât mai mult actualitatea, care ne face să întrevădem viitorul, trebuie respectată...
Correspondent.

Moartea lui Tolstoi.

— 1828—1910. —

Patru zile după ce telegraful vestise, prematur, moartea bătrânului patriarh dela Iasnaia-Poiana, contele Leo Tolstoi, a murit în gara dela Astepovo, deplâns nu numai de poporul rusesc, căruia i-a fost una dintre gloriile neprețioase, ci și de întreaga lume civilizată.

Ca și la prima veste, prematură, a morții lui, presa din întreaga lume consacră articole lungi activității lui literare și evangheliei umanitare propovădite de el prin scrierile sale.

Înmormântarea lui va avea loc, la propria dorință, pe o colină din Iasnaia Poiana, unde a petrecut atâtea clipe senine, în jocuri vesele de copil.

Viața lui Tolstoi.

Tolstoi s'a născut în Iasnaia Poiana la anul 1828, pela începutul stăpînirii țarului Neculai I, odrasla a unei vechi familii nobile din Prusia, rusită cu vremea, ai cărui strămoși veacuri de-a rândul au fost slujbași credincioși în vreme de pace și război. Prin căsătorie strămoșii aceștia au intrat în legătură de înrudire cu cele mai vechi familii boierești din Rusia. Mama și bunica lui Tolstoi au fost ducese, iar tatăl său era omul de încredere al țarului Alexandru și a luptat pentru țară contra lui Napoleon în războiul franco-rus, pe urmă s'a retras la țară. La vârsta de trei ani muri mama lui Tolstoi și cu toate că era într-o vîrstă cînd loviturile sorții nu-și lasă urme dănuitoare, pierderea aceasta l'a mișcat atît de mult încît numai la adînci bătrînețe s'a împăcat cu gîndul morții. Găsim urmele acestei lovituri în toate scrierile sale unde zugrăvește în culori înfiorătoare ravagiile morții. În curînd, după șapte ani, li moare și tatăl și Leo ajunge împreună cu ceilalți frați sub epitropia unei mătușe. O vreme rămase la Moscova, urmînd școala, și după ce-i muri și mătușa asta ajunse la alta, care sta în Cazan. În scurtă vreme li mor cei din urmă proteguitori, o lovitură grea pentru o fire impresionistă și sentimentală ca a lui Tolstoi. Ajunsesse trist și fricos, nu mai înțelegea bucuriile lumii, cu toate că stăpînea o avere uriașă și cu bogatele legături ce avea în lume, putea să-și facă toate poftele. De aci își la începutul pesimismului său. Umbla bijbăind prin întineric, fără nici o țintă și la vîrstă de douăzeci de ani plecă dela Universitatea din Cazan și se întoarse la țară, cu gîndul să facă fericiri pe robii pămîntului său. Dar el singur nu știa cum i-ar putea face fericiri și țăraniî încă se codeau să urmeze învățăturile lui. Și a rămas iarăși singur și fără nici un prieten, dar mai ales fără nici un rost, întocmai ca atunci cînd părăsise universitatea din Cazan. Nu știa încotro s'apuce, cînd și-a adus aminte că are un frate ofițer în Caucaz. A plecat deci la frate-său și s'a înrolat și el în armată. Acesta a fost pasul decizător din viața scriitorului, căci firea patriarhală din Caucaz a trezit într'însul pe poetul, ale cărui calități dormiau încă ascunse în întineric. Înainte de ce ar fi venit aici se svîrcolia ca minat de puteri nevăzute, acum simțea nevoie de muncă; instinctul se trezise într'însul.

Ozillér Imre
mare prăvălie în Oradea-mare-Nagyvárad.

Recomandă on. prioți, învățători și publicului inteligent următoarele mărfuri din prăvălia sa: materii de modă femelască, mărfuri de modă bărbătească, pânze, albituri, trusouri pentru mirese, covoare, perdele plapone, învîltoare pentru parți și masaie, ciorapi, mănuși, îmbrăcăminte de deșubt sistem Jäger, specialități de lucruri de mără, ște pentru brodat și impletit, mărfuri de piele și otel, instrumentari. — Po. chete. e postale peste 20 cor. se expediază francate.
Asortiment bogat! Prețuri iertine fixe!

Scrisa nuvele din viața plină de aventuri a cazacilor, cu o putere de imaginație și descriere, cari tradau un scriitor bine încheșat. Ajunse deodată cunoscut și iubit, dar fără să-i fi dat seama cum și de ce. În drăgise mult Caucazul și vroia să se statornicească aci, unde cea dintâia fusese fericit; a și cerut în căsătorie pe o fată de țaran cazac, dar acestea nu-i ardea de sentimentalul conte și s'a măritat cu un om de seama ei.

După această nevinovată idilă, Tolstoi pleacă în războiul Crimeic, unde înfruntă zi de zi moartea. Nu se putea împăca cu ea, dar nici nu-i era teamă.

Scirbit de cruzimile cari îi pătasera sufletul, se desparte de armată îndată ce se isprăvește războiul. Pe urmă pleacă în străinătate, cutreierind Germania, Franța și Italia. Cu toate acestea nici aici n'a găsit ce căuta și era nenorocit. Alerga după fericire, nu numai după a lui, ci a tuturor. Căuta ținta și înțelesul vieții; încerca să pătrundă taina morții, dar n'a găsit pe nimeni ca să-i fi dat ajutor în deslegarea acestor enigme.

Și fiindcă nu a aflat porțița prin care ar fi putut să intre în aceste încăperi necunoscute s'a întors nemulțumit acasă. Aci ar fi găsit teren destul de vast pentru o muncă intelectuală, care ar fi putut să pre-ocupe pe un intelectual de duzină, dar el alerga după fericire, care consta în deslegarea tainelor ce-l preocupau de mic. În sfârșit, după multă șovăială se însoară la vârsta de 32 de ani, cu fata unui profesor dela universitatea din Moscova și trăiește la țară vre-o douăzeci de ani în șir. În intervalul acesta și-a scris toate operele monumentale, ale căror subiecte îl urmăreau de tiner. Lucra la începutul »Marelui roman« sau cum îl botezase mai târziu »Decabriștii« (participanții la marea răscoală contra țarului Neculai I în Decembrie 1825). A și tipărit câteva capitole din acest roman, dar apoi l-a abandonat. Între anii 1865—9 apare apoi monumentalul »Război și Pace«, făcând adevărată revoluție în lumea literară și ridicându-l la rangul de cel dintâi scriitor al Europei. Încă de pe cînd lucra la »Război și Pace« îl frământau gânduri de pedagogie și cînd și-a isprăvit cartea s'a pus cu tot dinadinsul pe studiul pedagogiei populare. A înființat apoi o școală liberă în lasnaia-Poiana și a redigat o revistă de pedagogie, lucrînd singur cărți de lectură populară. În răstimpul acesta însă nu și părăsește masa de scris și chiar alături de activitatea pedagogică a început prin 1873 să lucreze la al doilea roman al său »Ana Karenina«. Romanul apare în 1877 și cu tot uriașul succes ce-a avut, Tolstoi se depărtează tot mai mult de literatură, ocupînduse cu filozofie și teologie.

Cu încetul se reliefa părăsirea lui despre lumea, pe care o numește »lumea străveche creștină«, și care cu toate acestea nu e decît un amalgam particular de naturalism, cu liberalism modern, alături de puritanismul apostolic. Se dedică apoi cu totul acestei concepții filosofice, pe care o urmează consecvent în însăși viața sa, întocmai ca eroul din »Invierea«, romanul său de mai târziu. Dă lumii o mulțime de cărți în cari face profesie de convingeri: »Credințe«, »Ce să facem«, »Ce-i arta« și umblă desculț și îmbrăcat țărănește prin popor, luminîndu-l și învățîndu-l. După »Moartea lui Ivan războinicul« scrie »Sonata Kreutzer« care a ajuns cunoscută în toată lumea și însuși fiul său i-a dat un răspuns în »Praeludiul lui Chopin«. În 1898 apare cel mai puternic roman al său »Invierea«, care a răscolit întreaga Rusia și din cauza căruia a fost anatematizat de sfîntul sinod. Întreaga viața marelui scriitor a fost o muncă continuă în căutarea adevărului, a cărui filozofie scurmată de el și-a găsit în toate părțile o întreagă pleiadă de urmași.

Moartea lui Tolstoi.

O telegramă oficială aduce știrea că uriașul dela Poiana, după un sbucium crâncen de câteva zile s'a stîns Duminecă dimineața în gara dela Astepovo. S'a stîns într-o gară mică dintr-o linie de provincie cel mai mare scriitor care fixare în cadre sigure frământările veacului al XIX-lea. Cu douăzeci de ani în urmă se retrăsese la țară între sătenii lui, obosit și alungat de sgomotul lumii. Douăzeci de ani în șir a stat aci nemîșcat, suferînd, bucurându-se alături de semenii săi și contemplându-se pe sine. Dar din ce pătrundea mai adînc cu gândirea din ce simțea mai mult nevoia unei sihăstiri complete și un dor de armonia veșniciei liniștii. Mănat de dorința aceasta a fugit dela ai săi, cu gândul să se retragă într-o mănăstire. Pe drum însă l'a ajuns boala, poate povara celor optzeci și două de ierni, cari îl apăsau greu și care la sfînt apoi întocmai cum frînge furtuna stejarul ce stă mîndru și înfruntă vijelia.

Personalitatea uriașă a lui Tolstoi și învățăturile profesate de el vor trăi însă în vece în conștiința lumii civilizate. El a fost simbolul ce lîncea vecinilor spre culmea perfecțiunii și drumul spre aceste culmi îl găsești dibuit în toate scrierile sale, fără deosebire de caracter, chiar cea din urmă fază din viața sa — fuga — a fost mani-

festarea de mai bine. Vroia s'ajungă binele și gradat, comparativul acestuia. Și în pragul morții, cu conștiința încheșată de mâna de fier a întunericului, întrebându-l copila sa Tatana: »Ești mai bine?« a răspuns »Mai binele e dușmanul binelui«.

Pe urmă a detestat luxul cu care-l încunjurau zicînd: »Nu așa mor țararii... și puțtu mai târziu și a dat sufletul.

Impresia morții lui Tolstoi.

Duminecă dimineața a sosit știrea despre moartea lui Tolstoi la Moscova. Toate zărele au apărut în ediții speciale, încadrate în negru, și pe drum se împărțeau placarde funebre cari anunțau că seara acelei zile nu se va ține nici un spectacol. Douăzeci de reprezentanți în dieta provincială a guvernelor, adunați la Moscova, au comemorat moartea lui Tolstoi prin ridicarea în picloare, și adunarea a trimis telegrame de condoleanță contesei văduve.

Duminecă seara s'a predat o plesă teatrală în teatrul imperial din Petersburg. Între acte directorul a vorbit despre Tolstoi și întreg publicul l'a ascultat în picloare. Când știrea despre moartea lui Tolstoi a ajuns și la Poiana peste întreg ținutul s'a coborît o umbră de jale. Țararii au venit cu sutele la castel, ca la un loc de rugă și căzînd în genunchi se rugau pentru el.

Tolstoi a murit înainte de ce s'ar fi împăcat cu biserica în mod oficial. Sfîntul Sinod însă a dat ordin episcopului din Optina să meargă la patul suferîndului și dacă va obține declarația lui de pocăință, să-l deslege de anatema aruncată asupra lui. Împăcarea însă a venit prea târziu, căci pe Tolstoi l-au găsit mort. Cu toate acestea — după intervenția guvernului — e sigur că biserica va deslega pe Tolstoi, mai ales că populația rusească e hotărîtă să pătrundă cu foțta în biserică și să silească preoții să facă mortului slujba din urmă.

Alegerile din congregația Aradului.

Arad, 22 Noembrie.

Azi au avut loc alegerile pentru congregația Aradului. Alegerile au fost precedate de aceleași nelegiuiri, ingerințe și presiuni din partea administrației, ca acelea de astă-primăvară la alegerile de parlament. Din droaia de plângeri câte ne-au sosit ieri și azi la redacție, vedem că abuzurile sub era actualului guvern cu lozincă împăcării, se practică pe o scară și mai nerușinată ca mai înainte.

Nu ne putem forma încă o idee definitivă asupra rezultatului general al alegerilor de azi, fiindcă ne lipsesc rezultatele din mai multe cercuri, unde scrutiniul s'a prelungit până târziu în noapte. În momentul acesta prin urmare nu știm dacă alegerea de azi înseamnă măcar comparativ o întărire ori o slăbire a pozițiunii noastre numerice în congregația Aradului, dar în mod absolut chiar și rezultatul general este neîndoios: o nouă înfrîngere a noastră.

Am pierdut și de astădată mult, întregi ținuturi românești ni-au abandonat candidații noștri și au scos învingători candidații unguri și jidovi. Rușinos de tot s'a purtat vales Murășului, unde am căzut pe toată linia, pe urmă țeara românească a Halmagiului, unde am căzut asemenea aproape în toate cercurile. Boroșineul, Boroșeșeșul, Buteni, Iosășel, Ciuci, Halmagiul, cercuri curat românești au ales candidații străini.

Purtarea acestor cercuri a fost cu de-a dreptul rușinoasă, ea în orice caz nu se poate scuza numai au abuzurile administrației, chiar dacă acestea într'un loc sau altul, au trecut într'adevăr toate marginile în-

chipuite. O singură scuza i-am putea poate acorda: *insuficiența organizației centrale, care de astădată a fost mai slabă ca oricînd.* Într'adevăr, nu avem ce să înfrumusețăm lucrurile, responsabil în întăiul loc pentru înfrîngerile acestea este organizația din centrul comitatului, care nu și-a făcut datoria. De aci n'a mers nici duh și nici îndemnuri instrucții suficiente prin cercuri. Unde totuși am învins, meritul este exclusiv al cercurilor. Cu o astfel de activitate și organizație, o spunem nu se pot câștiga lupte.

Resultatele pe cari le cunoaștem sunt următoarele:

În cercul Pecica au fost aleși candidații noștri:

Vasile Goldiș,
Dr. Aurel Novac,
Vasile Ciorogar,
Teodor Orga și
Ioța Șiculan.

În cercul Cermei au fost aleși candidații noștri:

Sever Bocu,
Dr. Cornel Ardelean,
Cornel Ursuș și
Ioan Popovici.

Ungurii au câștigat aici, două locuri din șeasă.

În Șiria au fost aleși candidații noștri:

Roman R. Ciorogar și
Dr. Emil Monția.

Al treilea de pe lista noastră protopopul Lucața a căzut și a învins notarul Stegel.

În Chișineu lupta a fost foarte frumoasă. Aici voturile românești sunt numai 1/3 parte majoritatea ungurească însă s'a fracționat și a învins lista românească.

Au fost aleși candidații noștri:

Ioan Ardelean,
Ion Țeran,
Nicolae Grecu,

și un ungur.

În Sf. Marton au învins candidații noștri:

Cornel Grozda și
Vasile Mornăilă.

În Cinteiu au învins candidații noștri:

Dr. Adrian Popescu,
Ioan Jivan,

lista oficială căzută.

În Comlaș au învins numai părintele Virgil Mihulin, pe lista noastră.

În Agris au învins candidații noștri:

Romul Motorca și
Gheorghe Pop.

În Otlaca au învins candidații noștri:

Dr. Nicolae Oncu,
Dr. Sever Ispravnic,
George Balta,
Vasile Alp.

În Boroșineu, Boroșeșeș, Buteni, Iosășel, Ciuci, Halmagiul și pe Valea Murășului am căzut.

Alegerile din Năsăud.

La alegerile din Năsăud pentru congregația comitatensă, efectuate în 17 l. c., s'a triumfat următoarea listă »românească«:

Ciocan Iános, deputat dietal, Gheșe Iános, dir. gimn., Gheșe Lázló, solgăbirău, Valea Oyula not. (cumnat cu frații Gheșe) Verék György, solgăbirău, Kászonyi Lajos, jude reg., Osztán Kálmán jude reg., Gavrilă Scridon prof., Emil Domide prof., Dr. Tudor Moșil avocat și preotul Valeriu Vărilic, în total 11 membri.

Din această listă «românească», Românii pot conta între orice împrejurări la 2 maximum 3 inși, iar această «victorie strălucită» grănițerii dela Năsăud, «fiul lui Marte de pe Valea Rodnei» au ajuns-o în urma pactului încheiat cu administrația, care s'a îndurat prea grațios a da și grănițerilor năsăudeni 2-3 locuri!

In Sătmar.

În Sătmar Românii au pus candidați prin cercuri, dar listele lor au căzut, în urma atitudinii celor dela conducere. S'au făcut multe recursuri. Dar vor ajuta ceva?

In comit. Brașovului.

În comitatul Brașovului alegerile congregaționale se fac în 7 Decembrie c. Dirigența partidului național din comitat credem, că va lua măsuri urgente, ca cel puțin în trei cercuri, unde avem bune șanse, să se pună candidați naționali și să reiasă.

Străduinți laudabile.

— Matineul domnișoarelor române din Arad. —

Matineul organizat, Dumineca trecută, de cercul domnișoarelor române din Arad, în beneficiul viitoarei școli de fete, înseamnă un punct luminos — întâiul punct luminos după o vreme mai îndelungată — în viața socială românească din Arad.

Trebuie să salutăm cu cea mai mare căldură această nouă mișcare culturală, care, nu ne îndoim, va da îndemn spre muncă culturală și socială și celorlalte elemente ale societății noastre românești. Preocupările culturale, oricât de modeste, și organizația noastră socială, oricât de primitivă, sânt de o importanță mult mai mare, decât să poată fi măsurate cu măsura vulgară a celor cari nu se pot încălzi pentru binefacerile culturii.

Și societatea românească, nu numai din Arad ci și din comunele învecinate, a înțeles chemarea nouă a cercului domnișoarelor române din Arad și a grăbit la acest matineu, încurajând, prin prezența sa numeroasă, acest început promițător. Tot ce are Aradul mai distins a asistat la acest matineu, pentru a petrece câteva clipe în gustarea unor prestații artistice de asupra prestațiilor obișnuite de diletanți. Ținând seama de dorința publicului, cercul domnișoarelor române va organiza peste două săptămâni (dupăcum sântem informați), tot în sala festivă a seminarului, care le-a fost pusă la dispoziție, cu atâta bunăvoință, un nou matineu.

Asemenea succesului moral, și succesul material a fost pe deplin mulțumitor.

Clapele pianului tremură, o muzică duloasă pornește, e «Impromptu» de Reinhold, executată cu dibăcie și virtuozitate de domnișoara *Onora Luca*, care răpește tot mai mult farmec. Urmează un «Monolog» recitat de domnișoara *Olna Papp*, cu multă delicatețe și nuanțare la mimică.

Cu o voce sonoră, curată și nu lipsită de farmec dășora *Veturia Petran*, cântă romanța din «Mignon» de Thomas, «Știi tu măndre» de Gh. Dima și «Bagă Doamne luna 'n nori» de T. Brediceanu. Mai cu seamă aceste două bucăți românești au plăcut publicului. La urmă jocurile naționale «Ardeleana», «Lugojana» și «Hațegana» au fost dansate gingaș de Lili Ardelean și Stella Herbay. Matineul în întregime a fost bine. Publicul a plecat entuziasmat, cu bucuria în suflet că asemenea începutul frumoase și artistice pornește și dela societatea noastră românească.

Pentru monumentul lui Lueger.

Primit apelul de mai la vale, adresat din partea unui comitet al Românilor din Viena către obștea românească, invitând-o să contribuie la colecta ce s'a deschis pentru ridicarea unui monument lui Carol Lueger, regretatul prieten al Românilor. Nu ne îndoim, că apelul va găsi un cald răspuns în inimile recunoscătorului nostru popor și că vor grăbi cât mai mulți cu filerile lor să dea dovada acestei recunoștințe naționale, la care marele nostru prieten s'a învrednicit pe deplin.

Iată apelul:

«Onorat public românesc!

Recunoștința e o datorie ce trebuie să ni-o împlinim nu numai față de al noștri, ci și față de binevoitorii străini. În primăvara anului 1910 a trecut la cele eterne primarul Vienei Dr. Karl Lueger, care între străini a fost unul dintre cei mai sinceri prieteni ai Românilor. Aceste simpatii le-a dovedit nu prin fraze, nu la pocalul cu bere, ci prin fapte, cum a fost b. o. primirea Memorandșilor, prin cuvântări prietenești în parlament și în delegațiuni, în viața publică, unde i s'a dat numai ocazie. Iar acum, când Vienezii vrea să i ridice un monument drept mulțumită pentru faptele sale nobile în favorul lor, nu e oare datoria noastră, a Românilor, să ne arătăm și noi recunoscători, contribuind după puteri, punând fie chiar cea mai modestă piatră în acest monument?

Mulțumită geniului acestui bărbat orașul Viena ne păstrează și acum aceleași simpatii. Acestea o dovedesc cuvintele calde ale dlui viceprimar Porzer, rostite în panegiricul comemorativ, ce l'a ținut la 1 Noembrie n. a. c. în societatea «Lueger-Bund», cuvinte inspirate de panglicele tricolore ale cununilor depuse în aceeași zi de către Românii de pretutindenea pe mormântul marelui filo-român: «Azi când am vizitat mormântul lui Lueger, am rămas adânc mișcat de marea de coroane ce acopăr mormântul. Din mulțimea de coroane mi a atras privirea o panglică, ce mi-a adus aminte de înmormântarea marelui mort. La înmormântare aduseseră adevărat o panglică și o coroană la fel trimiși poporului românesc din Ungaria. Bieții, oropsii noștri prieteni români din Ungaria! Au furisat aproape cu primejduirea vieții coroana aceasta la înmormântare, ca să-și poată lua și ei rămas bun dela prietenul nostru. Decumva ar fi fost prinși în Ungaria, ar fi fost sfâșiați cu coroană cu tot. Lueger a arătat totdeauna o bunăvoință părintească pentru acest popor lipsit de libertate».

Din partea Românilor, cari totdeauna au dovedit că știu prețui serviciile aduse din partea cuiva, se vor trimite cu siguranță bani mulți pentru monumentul lui Lueger. Primăria Bucureștilor a și făcut începutul votând în una din din ultimele sale ședințe o sumă destul de frumoasă. Ar fi de dorit ca și celelalte primării să urmeze acest exemplu vrednic.

Ca contribuțiunile românești ce se vor trimite din partea singuraticelor corporațiuni sau persoane să nu se piardă în noianul de ofrande ale Nemților și a celorlalți aderenți ai lui Lueger de altă naționalitate și pentruca Românii să se prezinte și cu această ocazie tot așa de demn ca și la înmormântarea marelui bărbat, când tot efectul multelor panglici tricolore s'ar fi pierdut din cauza mulțimii de cununi, dacă nu erau așezate pe un car separat — frunțașii coloniei române din Viena au ales într-o ședință ținută Joi, 10 Noembrie n. a. c. un comitet special pentru acest scop.

Acest comitet, care-și permite acum a adresa acest apel către întreg publicul românesc, se va prezenta cu toți banii trimiși din partea Românilor de pretutindenea la comitetul pentru ridicarea acestui monument și-i va preda toți deodată, publicând totodată lista contribuțiilor p. în ziare. Aceasta va avea, credem noi, efect mult mai mare decât sumele răslețe, ce ar incurge pe rînd și s'ar pierde nebagate în seamă în lista numeroșilor contribuienți.

Toți ceice voiesc să contribuie cu câtuși ceva la această colectă aranjată de comitetul coloniei

române din Viena pentru monumentul lui Lueger sânt rugați a-și trimite obolul la: «Städtische Hauptkasse »Lueger-Denkmal« (Conta: Rumänische Beiträge) Wien» și a anunța totodată spre evidența și mărimea sumei trimise președintelui respectivului comitet al coloniei române Dr. Sterie N. Ciurcu, Viena, VIII, Kochgasse 29 II/17.

Pentru comitet:

Dr. Marius Sturza, secretar.
Dr. Sterie N. Ciurcu, președinte.

Scrisori din București.

Statuia lui Traian profanată de Ovrei. — Insulta adusă crucei. — Cursuri universitare. — Prima școală de cooperatie. — Măsuri nou contra holerei.

București, 7 Noembrie.

Pe zi ce merge, îndrăzneala străinilor față de instituțiile naționale și bisericile ale noastre devine tot mai mare. E cunoscut cazul dela Craiova, unde un elev evreu din liceul de acolo, într-o lucrare dată de profesor, și-a permis să insulte biserica și religia creștină. Pentru fapta sa, firește, și-a luat pedeapsa meritată. Indrăzneala lui este însă o probă evidentă despre spiritul, de care sunt stăpâniți străinii din România.

Eri s'a judecat la Curtea de casație procesul unui evreu din Tulcea, anume Moise Grünberg, care a fost învinuit că a insultat în public sfânta cruce. Anume, în ziua de Bobotează, când se aruncă crucea în apă, jidanul Moise Grünberg, asistând la actul de sfințire al apei, s'a adresat către doi turci cunoscuți ai lui zicând: «Câtă gălgăie pentru un lemn netrebnic, pe care l'înjură». Fraza aceasta a fost însoțită și de altele mult mai ofensătoare pentru simbolul religiei creștine, astfel încât s'au scandalizat chiar și cei doi turci, cari au reclamat cazul parchetului.

Dat fiind în judecată, tribunalul l'a condamnat pentru insulta adusă crucei, la zece zile închisoare și spesele procesului. Curtea de apel din Galați a întărit această sentință, de asemenea și Curtea de Casație, care a judecat eri recursul jidanului, care va putea merge în zece zile, dacă în adevăr crucea este un lemn netrebnic sau nu. În orice caz este simptomatic faptul că legea trebuie să interzică spre a impune adușilor de vânturi respectul față de biserica creștină și toate cele sfinte ale ei.

Dr. Dr. Miron Minovici și a deschis eri cursul de medicină legală în fața unui public numeros compus din studenți și alți intelectuali. A vorbit despre responsabilitatea medicului din punct de vedere legal. Arătând importanța medicinei legale din punct de vedere juridic, distinsul profesor a insistat asupra g. adului în care un medic este responsabil față de lege. Medicul este de atâtea ori în luptă cu credințele celor din jurul bolnavului, încât de multe ori trebuie să-și audă cele mai grave acuzațiuni, chiar și dela colegii săi. E destul ca persoanele din jurul unui bolnav să afirme că acesta ar fi victima medicului pentru că medicul să se discrediteze în public.

De fapt, ca ori și ce alt cetățean, medicul este răspunzător în fața legii pentru actele sale, iar în cazul când din vina lui, pacientul suferă prejudiciu, medicul e dator să repare aceste prejudicii. Nu trebuie să îl facem pe medic totdeauna responsabil și mai ales nu trebuie să căutăm pretexte de a-l face responsabil, în cazurile când acesta a făcut tot ce a putut și tot ce a știut pentru salvarea pacientului. Chiar dacă, înconștient, ar fi comis o greșală, el nu este responsabil în astfel de cazuri de cea greșală.

În interesul progresului științel responsabilitatea medicului ar trebui limitată. Nu trebuie să procedăm ca în anticitate când medicul era condamnat la moarte în cazul când se credea că bolnavul a murit din cauza lui. Când greșala este evidentă, atunci medicul este vinovat. De pildă un chirurg care, chemat fiind la o operație urgentă, uită instrumentele de căpetenie, este vinovat, dacă din această cauză, din întârzierea lui bolnavul a murit.

În alte țări, ca de pildă în Austria există legi cari condamnă pe medicul care a neglijat boala pacientului. În România nu există o astfel de lege. La noi se aplică articolele din codul penal, cari spun că toți aceia, cari cauzează alina un

prejudiul trebuie să-l repare. Ar trebui să se introducă articole speciale și pentru medici. În chipul acesta s'ar asigura pe de-o parte bolnavul, pe de altă parte s'ar înlătura șrilitanismul. Aceste articole ar trebui aplicate atunci când medicul, fie din nepăsare, fie din dorința de a face experimente științifice nu dă bolnavului ajutoarele necesare. De altfel, având în vedere excelentul corp medical din țară, justiția, putem fi siguri, ar face foarte rar uz de aceste articole.

O știre revoltătoare din Turnu-Severin. Frumoasa statuie a împăratului Traian, ridicată aici, unde se văd încă ruinele podului ridicat de marele împărat la trecerea sa în Dacia. Statuia aceasta este privită cu mult respect și venerație de locuitorii din Turnu-Severin, ca și de toți românii, cari vin în acest oraș. Străinul de asemenea știu să prețuiască frumoasa statuie, care este lucrată într-un chip artistic. Singurii cari nu văd cu ochi buni chipul de bronz al împăratului Traian sânt Evreii, cari au și căutat să manifesteze sentimentele ce le păstrează atât marelui împărat, cât și descendenților legionarilor lui.

O ceată de destrăbălăși semiți au năvălit zilele acestea asupra statuei, zburându-o cu pietre. Unul dintre descendenții lui Israel s'a suit pe soclul statuei, ținând de aici un discurs în ovreiește, în care baljocurea poporul românesc — care a fost atât de indulgent și nu l'a aruncat în Dunăre pentru fărâdeleaga lor. În acest timp ați perclunat murdărea părțile de jos ale statuei și soclul. Severinenii, prinzând de veste, au alergat la fața locului. Fil lui Israel dispărușeră însă. A urmat o grandioasă manifestare din partea elevilor dela liceul din Turnu-Severin în contra evreilor din oraș, cari de groază s'au grăbit a se ascunde în casele lor. Poliția a arestat pe unul dintre jidanii cari au pângărit statuia. Celalții n'au fost găsiți până acuma. Nădăjdum că justiția va ști să dea o lecție exemplară acestor obraznici, cari în partea cea mai românească a țării, în patria lui Tudor Vladimirescu, au avut curajul să și bată joc de cele mai curate sentimente ale Românilor, să insulte memoria întemeietorului neamului românesc și să profaneze chipul lui.

Odată cu înmulțirea băncilor populare și a altor societăți economice s'a văzut că este necesară înființarea unei școale în care să primească instrucția viitorii funcționari ai băncilor și cooperativei sătești. E drept că acest serviciu l'ar putea îndeplini foarte bine absolvenții școlilor comerciale. Deocamdată însă societățile nu pot oferi salarii, cari să satisfacă cererile acestor absolvenți. Conducătorii băncilor populare au venit atunci la ideea de a întemeia o școală specială, la care să urmeze copiii de țărani după ce vor fi terminat cursurile primare și cari să fie apoi aplicați în serviciul băncilor și societăților înființate de țărani. Prima școală «cooperatistă» de acest fel se va înființa la Târgul Jiu în Oltenia. Joi a avut loc inaugurarea acestei școale. La solemnitate au asistat foarte mulți reprezentanți ai băncilor populare, precum și dl Teodory, secretarul general al ministerului de culte.

Programul acestei școale va fi deocamdată cât se poate de simplu. Absolvenții cursurilor primare vor primi aici noțiuni de contabilitate, de economie națională și de drept comercial. Apoi noțiuni asupra diferitelor sisteme de cooperație și cunoștințe privitoare la trecutul acestor societăți. Este cât se poate de binevenită înființarea acestui curs. Se dă astfel țărănilor posibilitatea de a-și administra ei, prin oameni ieșiți din mijlocul lor o avere, pe care prin atâtea jertfe au putut-o aduna. Pe de altă parte aceste cursuri vor servi și ca indemn pentru înființarea altor societăți cooperative sătești, dela care se așteaptă cu drept cuvânt eliberarea săteanului de sub tutela economică a stănilor.

Legățiunea română din Sofia telegrafiază, că în Bulgaria cazurile de holeră s'au înmulțit în chip considerabil. Holera este aproape de hotarele țării și direcția serviciului sanitar din București a luat măsurile cele mai severe pentru supraveghierea călătorilor sosiți din Bulgaria. Iată decisiul luat de direcția sanitară, cu privire la măsurile de apărare:

Intrarea în țară a călătorilor și proveniențelor din Varna se face pe apă numai prin porturile Constanța și Sulina, iar pe uscat prin T. Severin, Calafat, T. Măgurele, Giurgiu și Călărași. Toate

celelalte puncte de intrare în țară sânt închise pentru acești călători și proveniențe.

Rufele murdare vor fi desinfectate.
Călătorii veniți din Varna vor fi supuși la domiciliul lor la o supraveghiere de 5 zile, socotite dela data sosirei.

Nu se permite intrarea în țară a cetelor de lucrători și emigranți.

Produsele alimentare de origine animală, în stare proaspătă, precum și legumele verzi sânt prohibite.

Corresp.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 22 Noemvre n. 1910.

— **Reînșănătoșarea frunțașului nostru Mihai Velici.** Ieri la Sf. Arhangeli s'a împlinit anul de când a fost lovit de o crudă boală frunțașul *Mihai Velici*, mândria comitatului nostru. Cu o resemnație bărbătească el și-a purtat crucea suferințelor sale și Dumnezeu s'a îndurat să-i redea sănătatea scumpă nouă tuturor. După cura și îngrijirile date în sanatoriul din Wälischhof, de dl Dr. Marius Sturdza, distinsul frunțaș s'a reîntors în toamnă întremat mult și de-atunci însănătoșarea sa este în constant progres. Ieri în ziua de Sf. Arhangeli, ziua sa onomastică și a tristei aniversări a îmbolnăvirii sale, iubitul nostru frunțaș a fost obiectul unor gingașe atenții din partea numeroșilor săi prieteni și admiratori, cari l-au cercetat parte în persoană, parte cu scrisori, să-l felicite. El însuș a ținut să petreacă aceasta zi într-o reverie religioasă, aducând prinsoșul recunoștinței lui Dumnezeu care i a redat sănătatea. Trei preoți, dd. Pinter, Ardeleanu și Popluca au celebrat un maslu în casa sa. Nădăjdum, că în curând îl vom vedea iarăși între noi. Dumnezeu să-l ajute!

† **Vasile Morar.** Părunși de adâncă durere aducem la cunoștința întregului public românesc facțarea din viață a iubitului și meritosului nostru membru, domnul *Vasile Morariu*, consilier aulic l. p. care după un morb scurt și greu a trecut la cele eterne Marți, 15 Noemvre st. n. 1910 în vîrstă de 60 ani.

Osemintele scumpului defunct, prin stăngerea căruia societatea ortodoxă românească din Viena pierde pe unul dintre cei mai activi membri ai săi, se vor transporta la Cernăuț și după ceremoniile religioase în catedrala de acolo se vor așeza luni, 21 Noemvre n. a. c., spre veșnică odihnă în cimitirul din Horecea. Fie-l țărina ușoară! În veci amintirea lui! *Viena*, 18 Noemvre n. 1910. *Comitetul societății ortodoxe române.*

— **Alegeri municipale în Arad.** Duminecă au avut loc alegerile de consilieri comunali pentru comuna Arad. Partidul independist a îndurat cu acest prilej o înfrângere mare. Abia o parte neînsemnată a candidaților independiști au reușit. A rămas în minoritate până și Barabás Béla.

Intre cei aleși putem număra și un român, pe dl Dumitru Raicu.

— **Criza «Comunității de avere».** Citim în «Drapelul»: Încă tot nu s'a găsit candidat potrivit pentru locul de prezidenț, așa că e vorba ca dl prim-comite să renunțe la convocarea adunării generale pe 28 și 29 Noemvre, neavând speranță, că până atunci se va limpezi situația, amânând convocarea adunării pe mai târziu.

Până acuma nu s'a luat însă nici o hotărîre definitivă din nici o parte.

Din Orașul primim necontentit scrisori cu diferite dorințe — unele chiar diametral opuse — pe cari însă nu le publicăm, deși buna lor credință este mai presus de ori ce îndolală, tocmai

pentru a nu contribui și din parte ne la mărirea zăpăcelii generale.

— **Nuntă sângeroasă.** Lunia trecută s'a cununat în Temerești flăcăul Gh. Căpălnean cu fata unui țaran fruntaș, Eva Petrejan. Când nuntașii ieșiau din biserică să meargă acasă, pe când le era lumea mai dragă, s'a repezit un fecior, Teodorescu, asupra miresei și a descărcat șase focuri de revolver rănind-o greu. Nuntașii s'au repezit cu ciomegele asupra lui și l-au toropit. Flăcăul era de multă vreme îndrăgît de mireasă și-i spusese de mai nainte că de se va mărita cu altul o va omori.

— **Hymen.** Anunțăm cu deosebită plăcere căsătoria dșoarei *Getta Hodoș*, fiica dlui Iuniu-Brut Hodoș, directorul «Patriei» din Blaj, cu dl Dr. Nicolae *Braun* din București, care a avut loc în 6 Noemvre în biserica catedrală gr.-cat. din Blaj.

Trimitem tinerei perechi felecitățile noastre călduroase!

— **Nou avocat român.** Dl Dr. Nicolae Hubian anunță că și-a deschis biroul avocațial în Oravița, strada principală, nr. 982 (față 'n față cu prăvălia «La mătă neagră»).

— **Alungarea lezuțiilor din Portugalia.** Guvernul portughez a cerut telegrafic episcopului de Macao, ca fără întârziere să execute ordinul cu privire la expatrierea lezuțiilor. O parte dintre lezuții se va așeza în Brazilia, iar alta în Kokhinkina din India engleză.

— **Sbirii stăpânirii.** Un sergent de jandarmi s'a întâlnit Sămbăta trecută în Lugoj cu o lae de țigani și între ei se zice că ar fi recunoscut pe unul Radu Cristian care operase mai multe spargerii prin Caraș-Severin. Țiganii când s'au văzut luați la ochi au luat o la goană, iar sergentul ca să și arate voinicla, însoțit de câțiva polițiști s'a pus să-i urmărească. Când era pe aci să i prindă, o fată voinică ca să asigure scăparea caravanei, a sărit din căruțe și a luat pe jandarm de piept oprindu-l în cale. Sergentul și a descărcat arma asupra ei și glonțele l'a pătruns în gură, omorându-o pe loc. Țiganii văzând ce s'a întâmplat s'au întors din cale și s'au dat legați. Biata fată însă de-acum e bună îngropată, căci nu se va găsi desigur nimeni dintre superiorii voinicosului sergent, care să-l facă să simtă răsunarea sângelui nevinovat.

— **Necrolog.** Primim următorul anunț funebal: Subscrișit cu inima fântă de durere, aducem la cunoștință tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoștințelor, că iubitul nostru soț, tată, moș, frate, unchiu Ioan Caracioni, notar cercual, membru comitatens etc. după un scurt și grav morb, în etate de 53 ani și 31 ani de fericită căsătorie, împărțit cu sf. taine, a reposit azi la 8/21 Noemvre a. c. dimineața la 8 ore.

Osemintele scumpului defunct se vor depune spre veșnică odihnă, Mercuri, în 10/23 Noemvre 1910, la orele 12 din zi, în cimitirul din Cura-honț. În veci amintirea lui! Iosășei, la 8/21 Noemvre 1910. Constanța Caracioni ca soție, Ioan Mărioara măr. Olariu, Constanța măr. Rațiu, Iuliana măr. Mera, Mihai, Dimitrie, Constantin, Iosif, Gheorghe, fil și fiice. Văd. Iuliana măr. Popescu, văd. Maria măr. Maci, Emilia măr. Bogol, suror. Vasile Bogol cumnat. Antonie Caracioni, Emanuel Caracioni, David Caracioni, Elisabeta Caracioni măr. Ponta, unchi și mătușă. Ioan Olariu, Aurel Olariu, Constanța Olariu, nepoți după fată. Iuliana Popescu măr. Fiidan, Niță Popescu, Mărioara Popescu măr. Neamț, Dimitrie Maci și Aurelia, Hermina Maci măr. Ponta, V. Bogol, Lola Bogol, Cornelia Bogol, Octavian Bogol, nepoți și nepoate de soră.

— **Hoți în palatul Sultanului.** Din Constantinopol se anunță, că în timpul selamlicului niște hoți au intrat nevăzuți în palatul Dolma — Bagce al Sultanului, jandarmii l-au sursprins în momentul când volau să spargă casele cu bani. S'a găsit că furtul a fost pus la cale de un Grec, fost oficiant la palat, dar numai doi dintre complicii lui au putut fi prinși și arestați.

— **Insultarea ministrului președinte Briand.** Din Paris se anunță: Duminecă a avut loc în Tuilerii în prezența președintelui Fallières desvâ-

firea statului lui Ferry, ministrul președinte de odinioară al Franței. Discursul festiv a fost rostit de ministrul președinte Briand, care a arătat, că situația politică actuală este aceeași, ca pe timpul lui Ferry, când, acesta în ciuda opoziției și a pledicelor nenumărate, a apărut totuși, prestigiul Franței. În momentul când după serbare Briand voia să plece din Tuilerii, un tânăr s'a repezit cu pumnii încheștați asupra lui să-l lovească, dar nu i-a succedat, căci ministrul s'a plecat puțin din spate și astfel lovitura i-a atins numai părțile, care i-a căzut de pe cap. Făptuitorul e un măsar cu numele Lacour și e membru în comitetul ligii royaliste «Camelot du Roi» din Paris. Prins și dus la poliție a declarat, că prin faptul lui el n'a voit să insulte persoana ministrului președinte Briand, ci regimul pe care dă să îl reprezintă, deci pe însăși republica.

— **Deraieri de trenuri.** Duminică, trenul personal care la orele 6 și 10 m. plecase din Trencin spre Nagytapolcsán din cauza că ploile mari au stricat drumul de fier a deraiat în apropiere de gara Óved Rozsnyomita. Câțiva pasageri au fost răniți ușor și numai mecanicul care a oprit repentin mașina, i-se poate mulțumi că nu s'au întâmpiat nenorociri mai mari.

Luni trenul de mărfuri ce venia de la Seghedin la orele 9, din cauza macazului așezat greșit a deraiat în gara de la Macán. Cinci vagoane de mărfuri au fost distruse iar mărfurile din ele în parte nimicite.

Din Covasna se anunță că un vagon al trenului vicinal Covasna—Teret în plină viteză a deraiat. Frâna Mihai Deák a fost găsită mortă sub roțile vagonului, care îl târâse după sine cale de 200 de metri.

Duminică dimineața un pod de pe linia ferată Varșovia—Viena s'a prăbușit tocmai în momentul, când un tren de mărfuri trecea peste el. Patru vagoane s'au prăvălit în râul Vistula, iar trei funcționari au murit.

— **Sculptur-aviator.** Pictorul Maximilian Kruze din Berlin a construit un aeroplan nou care se deosebește foarte mult de aeroplanele cunoscute. Aeroplanul e construit după planul elaborat de un anumit Böcklin. E provăzut cu aripi mobile și imităază foarte fidel zborul paserilor, încurând se vor face încercări cu acest aeroplan.

— **Profesorul Dr. Finger despre preparatul »606«.** Corespondentul nostru din Viena ne scrie: ieri, 18 Noembrie, a dat societății medicilor din capitală profesorul Finger lămuriri despre experiențele sale făcute cu preparatul »606«. În recesia sa s'a exprimat învâștă profesorul foarte *sceptic* despre valoarea medicamentului. Stărâind asupra mai multor confuzii a vederii și a auzului, cari s'au ivit după aplicarea serului, a ajuns la concluzia că medicii trebuie făcuți atenți: a nu folosi medicamentul în general. Desigur această judecată va stârni o discuție învâștă în lumea medicală și posibil și declarații din partea profesorului Ehrlich.

Abia au trecut 4—5 luni, de când s'au răsunat în publicitate primele vești despre »606«, cari au fost primite cu mare entuziasm, legitimat prin speranța sigură, de-a poseda în preparatul Ehrlich o armă puternică în contra Luesului. Într'un lanț nelăntat au urmat rapoartele elogioase despre succesele salutare ale medicamentului »606«. Dar în același timp se arătară unele greutăți tehnice, cari obvin mai ales la precizarea dozei medicamentului.

În expunerea sa prof. Finger, constată că deja de 5 luni experimentează observând cu atenție efectul preparatului »606«. Efectuind pe lângă rezultate pozitive și rezultate negative, se mărginește a da un raport fugitiv. Procedeu Ehrlich e fără îndoială, zice profesorul, o *acțiune*, pentru teorie chiar un *triumf*; e de accord cu toți acei autori, cari observă efectul repentin al serului. Dar trebuie să constată, că un *efect curativ* stăzî nu se poate constata. Din cele 170 de cazuri, cari le-a curat la clinică, 38 de pacienți după injecție și după recidivarea morbului nu s'au mai întors. Așa dar a observat 132, între cari 25 primari, 77 secundari, 34 terțiar și 40 cu *Lues maligna*. În cele mai multe cazuri am făcut, spune Dr. Finger, injecții cu Arseno benzol în doze de 0.5. În două cazuri s'au depărtat pacienții, în aparență cu bun rezultat; după 3 săptămâni însă s'a reliv boala.

A vorbit și despre efectele simptomatologice ale injecțiilor. La un pacient în curs de 14

zile injecția nu a avut nici un efect, așa încât la dorința pacientului a încercat cura de hidrargir. Nu e în clar cu reacțiunile serului în cazuri secundare. În cazurile terțiare însă se ivește relativ repede vindecarea.

Durata vindecării variază între 3—4 zile și 4 săptămâni. Aduce șase cazuri cronice de 4—5 ani, în cari preparatul a avut efecte, dar așa încât mai târziu boala s'a ivit din nou. Un bolnav de *Lues*, a stat cinci săptămâni fără de a arăta vr'un efect. Fără rezultat a rămas procedeu la un copil surdo mut.

Vorbind despre cazurile primare constată că la unii s'a arătat efectul curând, iar la unii abia după 12 săptămâni.

La urmă amintește efectele rele cauzate de injecție, așa febrile, amețelă și slăbirea vederii și a auzului.

Rezumând constată că, având »Ehrlich Hata 606« în cazuri periculoase un efect energetic simptomologic, nu se poate afirma până acum un efect definitiv vindecător. Mai e lipsă încă de experiențe clinice, din care cauză *medicilor practici aplicarea serului nu li-o recomandă.*

E. B.

— **Nebună — premiată.** Revista »National Magazine« din Newyork nu de mult publicase un concurs literar. Premiul era un bilet de clasa I pe vapor pentru o călătorie în Europa. Între miile de lucrări sosite a fost și o poezie lirică, scrisă de o femeie, care a și obținut premiul. Ea însă nu se poate folosi de biletul câștigat, pentru că e nebună și se află internată într-o casă de nebuni. Se zice, că ar fi femeia cea mai genială, dar din 1904 suferă de mania persecuției.

— **Nenorocire la manevre.** Din Washington se anunță, că pe locul de exercițiu »Indian Head« al marinarilor un tun s'a decărcat înainte de vreme și magazinul tunului a explodat între soldați, omorînd pe un ofițer și pe trei soldați de rând.

x Din esența mea se poate pregăti pe lângă o economisire de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat licher, rum, rachiu și coniac. Esență pentru 1 litru 50 fileri. Rachiu aiaș, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Maraschino, Roze, Vanilia, Esență pentru 1 litru rum, de amanas și rum de lamaica 32 fileri. Esență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojii și trebere 20 fileri. 1 litru spirt de 96% rafinar 2 cor. 20 fil. Părul cărunt și mustața căruntă se vopsesc bine cu vopseana »IDEAL« pentru păr care e nesticăcioasă. Preț ul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloarea la Fekete Mihály, droguerie la »Iger« în Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely).

x Când cumpărați ochelari, a dresați-vă la magazine cari au în vedere nu numai interesul bănesc, ci vă spun sincer dacă e lipsă și de consultație medicală. Pentru ținerea strictă a acestui principiu și pentru serviciul conștiințos, recomandăm prăvălia de articole optice Seelenfreund din Kluj-Kolozsvár piața Jókai 2. unde găsiți termometre, grade, binocle, ochișoare, barometre de prima calitate. Repaturile se fac cu pricepere și grabnic.

Cronica socială și artistică.

Producțiune teatrală în Blaj. Despărțământul Blaj al »Asociațiunii« invită la producțiunea teatrală ce-o va aranja Sâmbătă în 26 Nov. n., în otelul »Unvers«, la orele 7 și jumătate seara. Venitul se va folosi pentru procurarea unei scene de teatru.

Se va juca piesa »Prostul«, comedie în 5 acte, de L. Fulda.

Tinerimea română din Sibiu invită la petrecerea cu danț ca va aranja-o Duminică, în 7 Noembrie n., în sala otelului »Ulcum«. Venitul este menit spre scopuri filantropice.

ECONOMIE.

Meserii și meseriași în România. După statistica făcută de ministerul comerțului și industriei din România, numărul meseriașilor înscrși la corporațiile din toată țara este de 127 841. Dintre aceștia 41.260 sânt măiestri patroni, 6198 măiestri conducători, 64 028 lucrători și 16 369 ucenici. Împărțiți pe naționalități, meseriași români reprezintă 57 67 la sută, evrei 19 70 la sută, iar celelalte naționalități 22 63 la sută. Adică din

numărul total al Românilor numai 1:3 la sută sânt meseriași, din numărul total al Evreilor din țară sânt meseriași 94 la sută, iar dintre locuitorii de alte naționalități sânt meseriași 144 la sută.

Cel mai numeros meseriași sânt în județele Ifov 32 609, în Dolj 8435, etc., iar cel mai puțin numeroși sânt în jud. Olt (726).

Dintre măiestri patroni 21 017 sânt Români, 10 831 Evrei, iar 8812 de alte naționalități.

Cei mai numeroși măiestri patroni sânt în județul Ifov 6245, iar cei mai puțini în județul Olt, 398.

Dintre măiestrii conducători, 3474 sânt Români, 551 evrei, iar 2164 de alte naționalități.

Dintre lucrători, 37.191 sânt Români, 10.699 Evrei, iar 16 133 de alte naționalități. Cei mai numeroși se află în jud. Ifov (21.464).

Dintre ucenici, 11 448 sânt Români, 3103 Evrei, iar 1818 de alte naționalități.

Dintre toți acești meseriași domiciliază în comunele urbane 106 501, iar în cele rurale numai 21 340.

Art. 95 din legea meseriilor dispune ca în toate furniturile Statului, județelor și comunelor până la 30.000 lei să fie preferiți meseriași Români chiar dacă ei ar fi mai scumpi cu 5 la sută.

Ministerul industriei și al comerțului, prin serviciul meseriilor, a urmărit de-a-proape aplicarea acestui articol și în urma ordinului dlui ministru, șeful serviciului meseriilor în numele dlui Orleanu a insistat direct și personal ca să se dea lucrări la meseriași Români. Cu acest mijloc s'a izbutit a se zmulge din casa meșterului străin pâine — dupăcum spune în raportul său directorul meseriilor — în valoare de 4 800.000 lei pentru a o da în casa meșterului român. Aceasta în cursul unui an, de la 1 Aprilie 1909, când s'a creat serviciul, până la 1 Aprilie 1910.

Serviciul meseriilor crede că în acest an se vor da lucrări meseriașilor Români, cari vor întrece suma de-a-proape 5 milioane, cât au încasat anul trecut.

»Maramurășana« Institut de credit și economii în Sighetul Marmășiei în adunarea generală constituantă ținută la 26 Octomvre 1910 a decis ridicarea capitalului social și s'a constituit cu un capital social de 220.000 cor. împărțit în 2200 acții de câte 100 cor.

În prima direcțiune s'au ales pe primul 3 ani de gestiune: Ladislau Man avocat în Vișeu de sus, Augustin Darabant preot în Biserica albă, Dr. Coriolan Pop directorul »Bihorenei« în Oradea-mare Simeon Balya de Iod preot în Săpinta, A. C. Anderko mare proprietar în Borșa, Dr. Ilie Mariș avocat în Sighetul Marmășiei, Dr. Aurel Man avocat în Sighetul Marmășiei, Dr. Titu Doros avocat în Sighetul Marmășiei și Dr. Vasile Kindriș avocat în Sighetul Marmășiei, iar în comitetul de revizuire pe un an au fost aleși prin adunarea generală constituantă: Tit Bud vicar în Sighetul Marmășiei, Ioan Doros preot în Sat Slătina, Mihail Pavel proprietar în Oradea-mare, Dr. Salvator Jarka proprietar în Sarasău și Simeon Bota proprietar în Sighetul Marmășiei.

Acționarii sânt rugați a solvi rata a doua de 20% din valoarea nominală a acțiunilor subscrise, până la 20 Nov. c. n. și celelalte rate, punctual la termenele statorite și indicate în »Prospectul« exm. Titul provizori se vor exmite numai după înregistrarea firmei, iar acțiunile după vărsarea întregului capital social.

Posta Administrației.

Alexiu Popovici, am primit 14 cor. abon. până la finea anului 1910.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Etz. Poarta II.
Consultații de la orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

„MUREȘANUL“

Institut de credit și economii societate pe acțiuni în M. RADNA.

CONCURS.

Prin aceasta publicăm concurs pentru ocuparea postului de practicant la institutul nostru.

Salariu anual K 600.—

Dela recurenți pe lângă eventuale documente despre serviciul de până aci să cere testimoniu de maturitate dela vre-o școală comercială din patrie.

Recursele au a se înainta până la 27 l. c.

Postul va trebui cupat îndată după alegere.

Diracțiunea.

Un candidat de avocat cu praxă aflată aplicare în cancelaria advocațională a lui Dr. Iuliu Morariu, Uioara (Marosujvár). Doritorii să se adreseze lui direct. — —

Credit pe ipotecă, pe cambiu și pentru eficienți mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,
str. Weitzer János 15.
Telefon nr. 376.

Societatea pe acții

Holandeză

pentru asigurarea vieții.

(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente) Amsterdam.

Diracțiunea pentru Ungaria:

Budapest, Hollandi-udvar,
(palatul propriu, Piața Kálvin, Strada Baross și Calea Üllői-ut.)

La finea anului 1909 au fost sumele asigurate

peste 358 milioane Cor.

Suma totală rezervei premiilor 107 mill. 216.324-96 Cor. A plătit asigurațiilor până în prezent 96 mill. 370.016-33 Cor.

Premiile cele mai ieftine.

Prospecte sau alte deslușiri dau eu plăcere Diracțiunea pentru Ungaria în Budapesta și reprezentanții societății din țara întreagă precum și

Dirigența pentru Ardeal:

Erich Prädiger Jun. Brașov, Str. Neagră 14, și Agentura pentru Sebeșul-săseșc (Szászsebes) și jur:

Ioan Pavel și Heinrich Schunn, învățători.

Pește sărat de tot soiul:

din Magazinele Băncii de credit din Brașov trimite cu posta sau calea ferată, cu prețurile cele mai ieftine, primind arvună, sau cu rambursă: **Josef Huttmann, Brașov.**

Prima băcanie
: din Oradea-Mare. :

Mihai Petroviciu

= ș'a transmutat =

prăvălia de coloniale

și delicatețe

în edificiul „Bazár“ strada principală (Rákoczi-ut No 2) lângă prăvălia lui Huzella M.

Anunț de licitație.

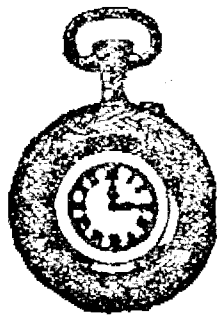
Salamon Sándorné sub Nro cărții fund. 4882—910. a cerut licitație contra nevastei lui Veiser pe o imobilă de 350□ însemnat în cartea funduară din Crișcior (Kristyor) sub No 2 A Nr. top. 1—2 cu un preț de exclamare de 9696 cor. Licitația va avea loc în 29 Noembrie 1910 n. la orele 9 la casa comunală din Crișcior (Kristyor). Licitanții se îndatorează să depună un vadiu de 969 cor 60 fil. Imobila, conform condițiilor licitației, nu se va putea vinde sub 4848 cor.

Cu informații despre imobila aceasta servește: **Schultz Lajos, comerciant, Arad, str. Weitzer János No 9.**

ȘLEPÁK A.

ciasornicar, aurar și giuvaergiu

Marosvásárhely, Széchenyi-tér No. 43.

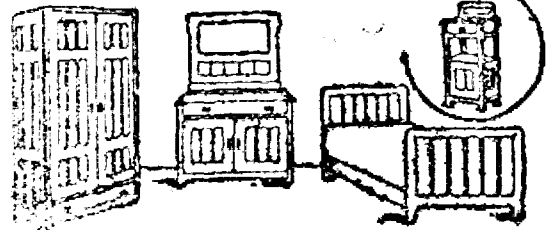

Mare depozit de tot-felul de oroloage de buzunar, de părete, atârănătoare precum și tot-felul de giuvaergicale de aur și argint. Reparații de oroloage și giuvaergicale se efectuează prompt. Giuvaere vechi de aur și argint le schimb sau le cumpăr cu cel mai mare preț de zi. —

PÁLSÁNDOR

șimplar pentru edilicii și mobile

Nagyvárad, Uri-utca 49 (Hármos).

Pregătește ori-ce lucrări din acest ramănt noi cât și reparații; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școli, biserici, locuințe, birouri etc. din material bun și necat după model sau din combinație proprie. și Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant.

De vânzare sau de arândat

dela 1 Ianuarie 1911 este fosta proprietate a defunctului avocat I. Popa de 7 Jug. catast. situată lângă parcul orașului Mediuș, formând un trup, compus din vie, grădină de pomi fructiferi, parc și pădure cu villă, 4 camere, bucătărie, grajd, șopron, pivniță etc. A se adresa D-lui Victor Roman Strada Romană 187, București.

Nou magazin de blănărie.

Am onoare a aduce la cunoștința stimatului public din loc și jur că, am deschis un magazin de specialitate, bine asortat, după cele mai moderne cerințe

în palatul contelui Nádasdy din Arad strada Forray.

Am în depozite: șaluri și blăni pentru femei, căciuli și manșoane, apoi pentru stradă și haine de călătorie etc. Primesc din a est ram orice lucrări noi și reparații, îngrijire pentru vară etc.

Scopul meu e să servesc on. clientele marfă și lucru bun, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cerind sprijinul on. public, semnez

cu distinsă stimă:

Kovács Géza
blănar.

Fond. în a. 1860.

NÁDER J.

măiestru

ARAD, palatul minoritan.

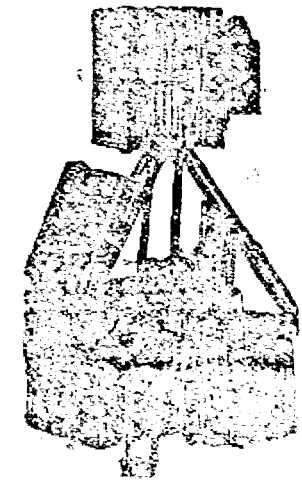
Ține în magazin cele mai excelente cuțite de buzunar cu tăis englez și Solingen, cuțite de bucătărie din oțelul cel mai bun ș. a. cuțite pentru curățitul legumelor, pentru tălătură prăjiturilor, pentru carne, șuncă, salamă și cuțite pentru caș. Cuțite pentru măcelari și cărnățari, de junghiat și pentru curățitul intestinelor.

Pentru barbieri și frizeri: mașini de tuns, briciuri foarte fine, ascuțite, pre-um și articii mănuitori. — Recvizite de masă din Alpacca și pafon, de prima calitate. — Ori-ce reparații de bransa aceasta precum și ascuțire, le execut în atelierul meu, instalat cu electricitate, pe lângă — — prețurile cele mai moderate. — —

PETRY ÁRPÁD

orologier și optic, singurul vânzător de mașini de fotografiat «KODAK» în Oradea-mare-Nagyvárad, Rákoczi-út 3.

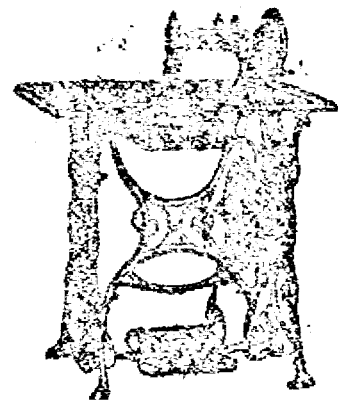
Mare asortiment de: oroloage de aur, enint, ni kel, cu pendulă, deșteptătoare, joștau canelarie și de Schwarzwa d. — Mașini de fotografiat și ajustări pentru

amatori. Ochelari veritabili Rodenstock Diaphragma. Mare asortiment de sticle periscopice, objective, lornete, și de alte obiecte optice. — Prăvălia mea îi stă la dispoziția on. public un Refraktometru de Rodenstock (mașină pentru examinarea ochilor) prin ce se știe imediat ce fel de sticle sunt de lipsă. —

STAMM EDE succesor
RESCH FERENCZ,

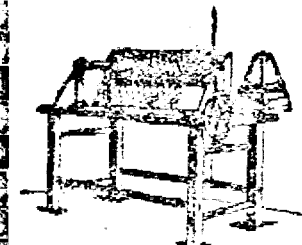
atelier de mașini de cusut și biciclete în TEMESVAR, strada Merczi 4.

Are magazin de mașini de cusut PFAFF de toată mărimea și cu prețurile moderate. Mare asortiment de Goarne. Prețurile se pot solvi și în rate.

Cele mai noi Patefoane, fără schimbarea acului pe lângă prețuri convenabile.

Telefon nr. 459. Prețurile la dorință trimitte gratuit.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singurii pot face săparea cu instrumentele mele.

— Primlucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru împletitul de sirmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții.

Imprumuturi cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijlocește mai avantajos: —

Biroul de Intermedere:

■ Vig Lajos ■

Arad, Piața Árpád Nr. 5.

— Telefon Nr. 671. —

SCHAEFER RICHARD GÉZA

lăcătar tehnic, pentru zidiri, instalare de apeduct și canalizare în ARAD, strada Batthyányi Nr. 17.

Pregătește cordoane pentru râuri, trepte și balcoane, vetre de fier din fier săurit.

— Atelier de instalare: —

Rățele de țevi pentru apeduct. Jațuri făcă miros. Pissoare, spălătoare, odăi de baie și aranjare de orice sistem — pentru încălzire centrală. —

NOUȚATEI Mode de cogulare de autogen sau automat cu ajutorul acetilenului sau oxigenului, prin ce obiectele stricate pregătite din fier săurit, oțel, fier vărsat și aramă în modul acesta se pot repara ușor, conform scopului.

Premiat la Paris în anul 1908 cu diploma de croitor.

Fanta István croitor de haine bărbătești în Cluj—Kolozsvar, Szentegyház-u. No 1.

Își recomandă

atelierul de croitorie pentru bărbați

corespunzător cerințelor moderne de azi, unde se vând cele mai moderne materii de haine din țară, scoțiene și engleze. Pregătește cu prețuri ieftine pardesii, paltoane ușoare și de iarnă, precum și cojoace (bonzi) pentru oraș, ș. a.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățător chimic, broderie, și institut pentru spălătul rufelor cu aburi, în ALBA IULIA - Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (îngă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Din gură 'n gură merge vestea bucuroasă de Crăciun că renumitul atelier fotografic **ERVIN KARGER, Lugos** Strada - Bisericii

deja numai pentru 8 cor. execută după oricare fotografie:

Înmăririi de platină în mărime naturală (Passepartout) ca cadourile de Crăciun. —

Surprindețivă părinții!

Surprindețivă copiii!

Măsură: 30×40 cm. numai Cor. 8.—, mărimea II-a 50—60 cm. numai Cor. 15.—, mai mare decât mărimea naturală 64×100 cm. numai Cor. 20.—

Re numele firmei mele garantează lucrările artistice; numai lucrări de artă!!

Lucrări slabe sunt escluse!

Expediere de 2 ori în 48 ore!

Serviciu prompt și conștiințos. Lucrările neconvenabile să mi-să retrimită.

Prăvălie nouă de ghetete pentru dame și bărbați

Oradea-mare—Nagyvárad.

Colțul str. Rákoczi și Nagy Sándor. (Lângă Czillér).

Am muncit ca croitor în Budapesta și străinătate și mai în urmă am fost mai mult timp conducător de prăvălie la renumitul pantofar Ferenczi din Cluj. În urma experiențelor câștigate pregătesc neexceptionabil și cu prețuri moderate ghetete americane și franceze pentru bărbați, femei și băieți, mai pregătesc și ghetete orthopedice conform ordinilor medicale pentru picioare bolnave, apoi cizme elegante (ciobote) pentru vânzători și pentru călărit. — La comanda din provincie este de ajuns trimiterea unei ghetete folosite. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt cu distincă stăimă:

PAFOCZAY MÁTYÁS, pantofar.

= Atelierul de fotografiat a lui =

== **Csizhegyi Sándor** ==

Cluj-Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

— (Lângă farmacia lui Hintz). —

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la „Tribuna” veți avea favor în prețuri.

Friedrich Ohnweiler bărăgar în Szászsebes,
Ulița Petersdorfer Nr. 5.

Primește spre efectuire: instrumente de fabricare de spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazină. Totfelul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri birturi, instituțiuni etc.

Vase de fierț cafea, vase de spăiat și curățit.

Mai departe primește și montarea și repararea fântanelor artificiale pe lângă prețuri moderate.

Comandele se execută din material de prima calitate.

Mașini de cusut
și
gramofoane
cu plătire în rate.

Mare asortiment la:

Joan Kalenda
Oradea-mare - Nagyvárad

lângă biserica Holdaș. Telefon pentru Intreg comitatul 245.

In atenția onoratei dame!

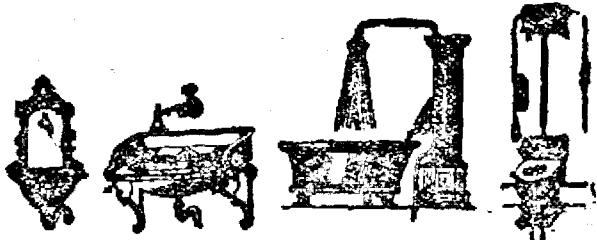
In salonul de modă pentru
pălării speciale de dame,
deschis în Sibiu, Felscher-gasse Nr. 7-9,
al d-nei **Johanna Jekeli,**

se găsec în bogat asortiment cele mai noi modele de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e liberă și neobligătoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc totfelul de reparaturi și transformări; pălării de doliu se fac gata în 24 ore.

Se află în depozit totfelul de reticole, genți pentru dame, moderne și prima calitate.

Apa-
ducte.

Cei ce doresc apă ducte ieftine să se adreseze la anteprixa lui **Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. I.** cunoscut atât în Budapesta cum și întreaga țară. Telefon Nr. 779.

— Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apă ducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casărmi și școale. — Specialist în sondaj. — Primește pe lângă condiții avantajoase ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit.

KOTH JÓZSEF

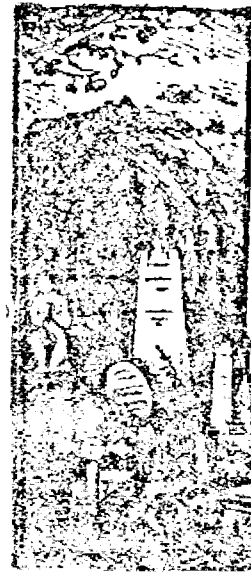
măstru de sculptură în piatră,

— **Segesvár, Seilergasse** —

Recomand on. p. t. public depozitul meu bogat și bine asortat de

Monumente de morminte,
din diferită marmoră granit, syenit,
labrador și peatră tare de arină, etc.
cu prețurile cele mai moderate.

Mai departe mă recomand pentru executarea a tot felul de lucruri de zidarie, ce cad în branșa mea.
Schite și preliminare de spese stau fr. la dispoziție.

Báró Kemény József. Fabrică de mașini „HUNGARIA” societate comandită **Déva.**

Pregătește și ține în depozit:

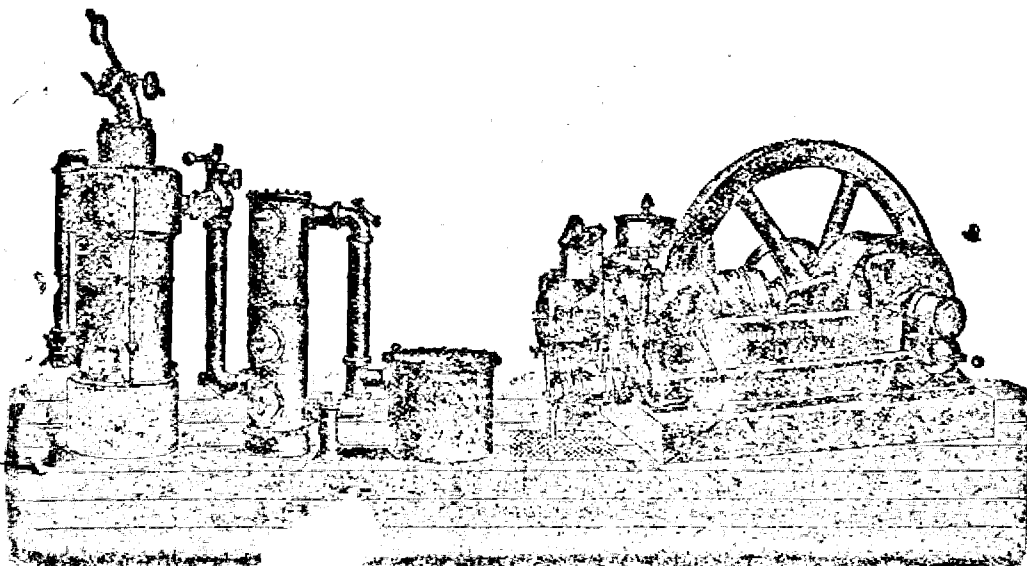
Tot-felul de mașini economice.

Garnituri de motoare cu benzin și ulei pentru trierat, în toată mărimea. Tot-felul de motoare stabile și mașini cu aburi de 1 cal putere și până la 500.

Plănuirea de stabilimente pentru lumină electrică și pentru putere transpunătoare, instalarea castelilor și economiilor cu lumină electrică. Plănuirea și construirea de mori pentru urluit, măcinat și cherestrăe. Apaducte și fântani.

Recomandă fabrica sa aranjată modern cu deosebire pentru repararea a tot-felul de mașini economice și a altor mașini și automobile. — Specialități: instalarea de camere răcoritoare, stabilimente pentru fabricarea de ghiaja, lăptării și fabrici de cașuri și repararea canelilor.

Stațiuni de automobile.

Avis!

La »FĂGETANA« institut de credit și de economii ca societate pe acțiuni în Făget (Facset), contra unei rate săptămânală de 1 coroană și a unei taxe de asigurare minimală (niște fileri) își poate asigura tot natul (bărbați și femei), care e în etate între 20—60 ani și intră ca membru în secțiunea »Depuneri încoplate cu asigurare de viață« introdusă la susnumitul institut —, suma de

1000 coroane adică unamile coroane.

Primirea atârână însă, dela rezultatul vizitării medicale. — Plățile se solvesc săptămânal sau pe mai multe săptămâni înainte, și din partea institutului se manipulează ca depuneri și se fructifică cu 4% interes. — Acestea depuneri orișicând se pot abzie și în acest caz — cu considerare la regulamentul referitor la acest ram de operațiune, suma depusă, se estradă deponentului cu interese cu tot. — La cazul că deponentul în decurs de 15 ani își plătește ratele regulat, la finea anului al 15-lea — după flecare rată săptămânală de 1 coroană, primește câte 1000 coroane dela susnumitul institut. — Iar la cazul, că intervalul de 15 ani orișicând ar înceta din viață, chiar să fi plătit și numai o singură rată, — după flecare rată săptămânală de 1 coroană, primesc următorii lui legitimi, sau persoana în favorul căreia s'a asigurat, câte 1000 de coroane, la 30 zile după documentarea încetării din viață a deponentului. — Suma scadentă cu încetarea din viață a deponentului e asigurată de cea mai mare societate de asigurare Olandeză »Algemeene Maatschapij van Lebensverzekeringen Lijfrente« din Amsterdam (reprezentanța pentru Ungaria în Budapesta) și se plătește prin »Făgetana« institut de credit și economii în Facset. — Depunerea minimală e săptămânal 1 coroană, contra căreia se asigură 1000 coroane și depunerea maximală e săptămânal 50 coroane, contra căreia se asigură 50.000 coroane pentru ajungerea termenului de 15 ani, sau pentru cazul de moarte înainte de împlinirea acestai termen. — Deci contra unei depuneri săptămânală minimală, la tot natul l-se dă prilejul de o parte la acia, ca să și agonisească o sumă considerabilă, cu care își poate asigura tratul liniștit în viitor, iar de altă parte acela că la cazul de moarte, familia sa, să aibă capitalul de lipsă pentru tratul vieții.

Pe baza acestor depuneri institutul »Făgetana« acordă și împrumuturi. — Femei și bărbați, tot o formă de taxă de asigurare plătesc. — Membrii din provincie primesc ceuri cu cari pot plăti gratuit taxele. — Informațiuni mai detaliate, la cerere se dau gratuit.

„Făgetana“

institut de credit și economii în Facset.

Prăvălie Nouă!

MARE MA-ICOANE ȘI CADRE PENTRU
GAZIN DE: ICOANE ȘI CADRE ICOANE.

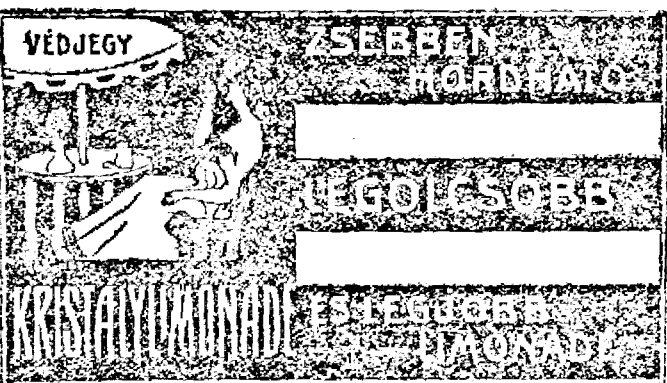
Unicul specialist în cadrare de icoane.
Arad, Strada Salacz Gyula No. 3.

În atelierul propriu efectuează cu punctualitate
încadrarea icoanelor. Primesc pe lângă prețurile cele
mai moderate tot felul de lucrări în branșa aceasta.
Lucrările de sticlărie le execută prompt.
Rugând binevoitorul sprijin sunt

Cu stimă: **Freimann József.**

Prăvălie Nouă!

LIMONATA KRISTÁLY

se poate purta în buzunar,
e cea mai ieftină și cea mai bună limonată.

Limonată contractată în praf. Se poate foarte comod purta în buzunar. O porție 6 fileri. O cutie pentru turiști cu 12 porții 80 fileri. — Face bune servicii în excursii la sporturi și militari la exerciții. Se găsește în orice prăvălie de delicatose și coloniale. Discompusă cu orice apă dă o limonată ireproșabilă. — O pregătește — — fabrica de limonată Kristály a lui — —

KERTÉSZ ERNŐ

farmacist în SZABADKA, 103 Tr.

Primal atoller ardelean aranjat cu patero electrice pentru scobirea pietretor și fabrică de pietrii monumentale.

BERSTENBREIN TAMÁS OS TARSA sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al magazinei: **KOLOZSVÁR, DÉZSZA-U. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate propriu din: marmoră, labrador, granit, sicait etc. Kolozsvár, Ferenc József út 20.
Biroul Central:

Nagyzeben, Fleischer-gasse 17.
Filiale: Déva, Nagyvárad.

Cu punerea frigului

toși se îngrijesc de câștigarea celui mai ușor mod de încălzit și zădarnic ai lemne multe, dară cuptorul și-e rău, pentru-că cu un cuptor bun se economisește

50% de lemne.

Deci, dacă voiești să ai

Cuptor bun pentru încălzit

cu lemne sau cărbuni, să binevoiești a osteni până la fierăria lui

Pöhm János

vis-à-vis de statuia martirilor, unde pe lângă prețurile cele mai moderate poți căpăta cuploarele cele mai bune și mai frumoase.

Magazin stabil bogat asortat cu

mașini sistem „John”
pentru spălat cu aburi

cu cari se economisește 75% timp de lucru și material de încălzit.